

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2014/3535443933

**KIMBERLEYSKÝ PROCES A OBCHOD S DIAMANTMI
V RÁMCI WTO**

Bakalárska práca

2014

Anna Kontárová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2014/3535443933

**KIMBERLEYSKÝ PROCES A OBCHOD S DIAMANTMI
V RÁMCI WTO**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: 6221 7 00 - Medzinárodné ekonomické vzťahy

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Ing. Katarína Cséfalvayová, PhD.

Bratislava 2014

Anna Kontárová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

POĎAKOVANIE

Týmto by som rada poďakovala vedúcej mojej bakalárskej práce Ing. Kataríne Cséfalvayovej, PhD. za cenné rady a pripomienky, ktoré prispeli k napísaniu tejto práce.

ABSTRAKT

KONTÁROVÁ, Anna: *Kimberlejský proces a obchod s diamantmi v rámci WTO*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Katarína Cséfalvayová, PhD. – Bratislava: FMV EU 2014, 59 s.

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť kompatibilitu práva Kimberlejského procesu s medzinárodným právom obchodným, ktoré reprezentuje Svetová obchodná organizácia, a to prostredníctvom analýzy legislatívy WTO. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje štyri grafy, jednu tabuľku a tri prílohy. Prvá kapitola je venovaná svetovému diamantovému trhu, pričom objasňuje jeho súčasný stav a zároveň vyzdvihuje špecifiká, akými sa diamantový trh odlišuje od ostatných komoditných trhov. V ďalšej časti sa charakterizuje celková pôsobnosť a fungovanie Kimberlejského procesu reprezentujúceho medzinárodný regulačný mechanizmus, ktorý bol vytvorený s cieľom zamedziť zneužitiu surových diamantov ako nástroja na financovanie vnútroštátnych konfliktov a činností porušujúcich ľudské práva. Záverečná kapitola sa v prvom rade zaoberá charakteristikou WTO, taktiež rozoberá jej normatívnu spôsobilosť, z čoho následne vyvodzuje rozpory medzi skúmanými legislatívami. V poslednom rade sa zameriava na zhodnotenie výnimky Kimberley v rámci článkov zmluvy GATT 1947, týkajúcich sa ustanovení GATT o výnimkách. Výsledkom riešenia danej problematiky je potvrdenie a zdôvodnenie legitímnosti fungovania Kimberlejského procesu z pohľadu medzinárodného práva obchodného.

Kľúčové slová:

svetový diamantový trh, Kimberlejský proces, Certifikačný systém Kimberlejského procesu, ľudské práva, vnútroštátne konflikty, Svetová obchodná organizácia, všeobecné výnimky WTO, bezpečnostné výnimky WTO, WTO, GATT

ABSTRACT

KONTÁROVÁ, Anna: *Kimberley process and diamond trade within the scope of WTO*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Thesis supervisor: Ing. Katarína Cséfalvayová, PhD. – Bratislava: FMV EU 2014, 59 s.

The aim of the Bachelor thesis is to review the compatibility of the law of Kimberley Process and the law of international trade which is represented by the World Trade Organization, doing so by analysis of the WTO's legislature. The thesis is divided into three chapters. The first chapter deals with the current situation on the world diamond market as well as emphasizes the specific features which distinguish this market from the other commodity markets. The next part of the the work concerns the characteristics of the universal scope and functioning of the Kimberley Process as an international regulatory mechanism, which was created with the aim of preventing the abuse of rough diamonds and their role in financing internal conflicts and activities violating human rights. The final part of the work is devoted to the character of WTO, moreover analyzes the normative competence of the WTO and thereafter stipulates the conflicts between the examined legislatures. Finally, focuses on the evaluation of the Kimberley waiver within the scope of GATT 1947 chapters which concern with the law of GATT exemptions. This thesis provides the confirmation and overview of legitimate functioning of the Kimberley Process according to international trade law.

Key words:

world diamond market, Kimberley Process, Kimberley Process Certification Scheme, human rights, internal conflicts, World Trade Organization, general exceptions in WTO, security exceptions in WTO, WTO, GATT

OBSAH	str.
ZOZNAM SKRATIEK	9
Úvod.....	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1. Diamantový priemysel	13
1.1.1. <i>Luxusný trh</i>	14
1.1.2. <i>Spôsob hodnotenia diamantov a ich cenotvorba</i>	19
1.1.3. <i>Atribúty investičných diamantov</i>	21
1.2. Zhrnutie	23
2 Kontroverzne získané diamanty a inštitucionálna úprava obchodu so surovými diamantmi.....	24
2.1. Surové diamanty ako konfliktný faktor	24
2.1.1. <i>Reakcia OSN a mimovládnych organizácií</i>	26
2.1.2. <i>Certifikačný systém Kimberlejského procesu</i>	29
2.1.3. <i>Štruktúra a pôsobenie KP</i>	30
2.2. Zhrnutie	35
3 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	37
4 Analýza Kimberlejského procesu v rámci legislatívy WTO.....	39
4.1. Svetová obchodná organizácia.....	39
4.1.1. <i>Mnohostranný charakter a ciele WTO</i>	40
4.1.2. <i>Štruktúra WTO</i>	41
4.1.3. <i>Právny základ WTO</i>	42
4.2. Imunita legislatívy diamantov v rámci WTO	43
4.2.1. <i>Porušovanie pravidiel WTO</i>	44
4.2.2. <i>Výnimky v rámci WTO</i>	45
4.2.3. <i>Výnimky v rámci GATT</i>	46
4.3. Zhrnutie	49

Záver	51
Zoznam použitej literatúry	53
Prílohy.....	i

ZOZNAM SKRATIEK

ADPA	Asociácia afrických diamantových producentov
AGS	Americká gemologická spoločnosť
BR OSN	Bezpečnostná rada OSN
DDI	Diamond Development Initiative
DNV	Doložka najvyšších výhod
DNZ	Doložka národného zaobchádzania
EC	Európska Komisia
EGL	Európske gemologické laboratórium
GATS	Všeobecná dohoda o obchode a službách
GATT	Všeobecná dohoda o obchode a clách
GIA	Americký gemologický inštitút
GSP	Všeobecný systém colných preferencií
IGL	Medzinárodné gemologické laboratórium
KP	Kimberlejský proces
KPCS	Certifikačný systém Kimberlejského procesu
MPLA	Ľudové hnutie za oslobodenie Angoly
OSN	Organizácia spojených národov
PAC	Partnership Africa Canada
RUF	Jednotný revolučný front
TRIPS	Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva
UNITA	Národná únia pre úplnú nezávislosť Angoly
VZ OSN	Valné zhromaždenie OSN
WDC	Svetová diamantová rada
WTO	Svetová obchodná organizácia

Úvod

Diamanty sú už stovky rokov považované za najvzácnejšie drahokamy. Na jednej strane boli diamanty používané väčšinou ako klenoty alebo investičné nástroje majetných. Spoločnosti obchodujúce s diamantmi ich prostredníctvom premyslených marketingových kampaní ako „diamanty sú večné“ alebo „diamanty sú najlepším priateľom dievčat,“ prezentovali ako statky jedinečné, cenné a predovšetkým ako drahokamy čistého pôvodu. Na strane druhej však negatívnu povest' diamantov demonštruje odvrátená stránka obchodu so surovými diamantmi, ktorým dochádza k zneužívaniu diamantov na nelegálne financovanie činností porušujúcich základné ľudské práva a slobody.

Obchod s opracovanými diamantmi je jednou z významných súčastí komoditných trhov a spolu s ostatnými komoditami (poľnohospodárske produkty, energetické suroviny, drahé kovy a ostatné špecifické komodity ako voda,...) ich v súčasnosti zaradujeme medzi alternatívne zdroje investovania. Keďže v období hospodárskej krízy čelia tradičné formy investovania rôznym fluktuáciám a predstavujú menej bezpečné formy investovania, práve investície do komodít sa stávajú pre investorov stále populárnejšími. V prvej kapitole chceme zdôrazniť postavenie a význam obchodu s diamantmi v rámci komoditných trhov. Budeme sa venovať analýze svetového diamantového trhu a jeho špecifik, ohodnocovaniu a oceňovaniu diamantov na základe certifikátov. Taktiež popíšeme vlastnosti, ktoré by mali investičné diamanty splňať.

Súčasťou svetového trhu s diamantmi je nielen obchod s opracovanými ale aj so surovými diamantmi, ktorý na rozdiel od opracovaných drahokamov podlieha medzinárodnej regulácii. V druhej časti tejto kapitoly sa budeme zaoberať postavením a obchodom so surovými resp. „konfliktnými“ diamantmi, s dôrazom na jeho riadenie na medzinárodnej úrovni. Surové diamanty sú na rozdiel od brúsených prísne regulované Kimberlejským procesom. Vznikol z iniciatívy Organizácie spojených národov a lídrov vo svetovej produkcii diamantov, avšak prvotný podnet pochádza od mimovládnych organizácií, ktoré svojou činnosťou zmedializovali problematiku financovania vnútroštátnych vzbúr a konfliktov prostredníctvom predaja nerastných surovín.

Svetová obchodná organizácia je ďalšou významnou inštitúciou, ktorej sa z hľadiska našej problematiky budeme venovať. Keďže jej hlavnou úlohou je liberalizovať svetový obchod značne ovplyvňuje aj trhy s komoditami, v našom prípade diamantový trh. Vzniká tu otázka či regulácia obchodu s diamantmi zavedená prostredníctvom Kimberlejského procesu nie je v rozpore s platnou legislatívou WTO. Vo výskumnej časti sa budeme

zaoberať analýzou legislatívy WTO a vzťahom tejto organizácie ku konkrétnemu mechanizmu regulácie obchodu určitej komodity. Taktiež sa zameriame na analýzu výnimky Kimberley z pohľadu legislatívy WTO.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Téme svetového trhu s diamantmi ako súčasťou komoditných trhov sa venujú predovšetkým zahraniční autori. Práve v zahraničí sú drahokamy a diamanty námetom viacerých publikácií a štúdií, ktorými sa zaoberajú hlavne investori a ekonómovia. Na Slovensku patrí táto problematika zatiaľ k pomerne menej skúmaným oblastiam obchodu s komoditami. Avšak pre potreby našej práce sme si vybrali niekoľko odborných článkov napísaných slovenskými autormi, pričom ďalšie informácie a štatistické údaje sme doplnili z internetových stránok inštitúcií venujúcich sa práve obchodu s diamantmi.

Hlavným podkladom pre vypracovanie časti práce týkajúcej sa diamantového trhu bol článok s názvom „Investovanie do drahých kameňov,“ ktorého autormi sú Ing. Katarína Vovková a Ing. Martin Vovk, PhD. Odborný článok poskytuje najmä prehľad o vzniku trhu s diamantmi ale aj o jeho súčasnom stave, taktiež sa venuje metódam určovania cien diamantov. Neanalyzuje len samotný trh s investičnými diamantmi, ale venuje sa aj ostatným druhom drahých kameňov. Autorom ďalšieho odborného článku, z ktorého sme čerpali bol Roman Stuchlík. Vo svojom článku s názvom „Diamant nie je investícia“ objasňuje dôvody prečo diamanty nemôžu byť plnohodnotnou triedou aktív. Vysvetľuje v ňom problémy s cenotvorbou, taktiež trh s diamantmi porovnáva s trhom zlata a zdôrazňuje aké nevýhody má investovanie do tohto druhu aktív. Všeobecný prehľad o trhu s diamantmi prináša aj článok Miroslava Drienskeho „Luxusný trh rastie.“ Článok pojednáva o tom, prečo sú diamanty považované za výhodnú investíciu, taktiež spomína Kimberlejský proces ako inštitúciu dohliadajúcu na trh so surovými diamantmi. V neposlednom rade skúma aj postavenie kľúčových hráčov na diamantovom trhu.

Okrem uvedených prameňov a autorov sa tejto problematike venujú prakticky aj jednotlivé spoločnosti, resp. investori, ktorí poskytujú informácie na svojich internetových portáloch. Jednou z nich je aj česká firma *Diamonds International Corporation* (známa pod skratkou D.I.C.). Táto firma sa špecializuje na výrobu a predaj diamantových šperkov, veľkoobchod ale aj poradenstvo v oblasti investovania. Jej internetová stránka obsahuje množstvo článkov a príspevkov s témou investovania do diamantov.

Pri spracovávaní témy týkajúcej sa Kimberlejského procesu sme použili hlavne zahraničnú literatúru, keďže táto problematika ešte nebola domácimi autormi dostatočne preskúmaná resp. sa jej odborníci venujú len okrajovo. Čerpali sme predovšetkým z elektronických zdrojov ako sú dokumenty, správy, publikácie a články zverejňované na

internetových stránkach medzinárodných mimovládnych a medzivládnych organizácií. Významným prameňom, ktorý kompletne zachytáva vznik Kimberlejského procesu je kniha autorky Franzisky Bieri s názvom „*From Blood Diamonds to the Kimberley Process: How NGO's Cleaned Up the Global Diamond Industry.*“ Ďalšími prameňmi, ktoré poslúžili ako zdroj informácií, boli mnohé zahraničné štúdie a odborné právne analýzy zaoberajúce sa Kimberlejským procesom. Napr. v štúdií „*The Legal Regulation of Conflict Diamonds*“ sa Jeffrey S. Morton venuje objasneniu tematiky „konfliktných“ diamantov a ich významu pri poháňaní vnútroštátnych konfliktov. Lesley Wexler vo svojej štúdií „*Regulation Resource Courses: Institutional Design and Evolution of the Blood Diamond Regime*“ poukazuje na možnosti a nedostatky Kimberlejského procesu ako modelu pre reguláciu obehu nerastných zdrojov ale aj v iných oblastiach, kde sa mimovládne organizácie snažia vyvážiť záujmy štátu, podnikov a záujmy týkajúce sa ľudských práv.

Z dôvodu komplexnosti témy Kimberlejského procesu a obmedzenej možnosti jej spracovania v bakalárskej práci sme sa popri analýze relevantných vyššie uvedených prameňov orientovali hlavne na informácie uvedené v štúdiách a dokumentoch vypracovaných medzivládnyimi resp. mimovládnyimi organizáciami, ktoré sú dostupné na ich internetových portáloch.

1.1. Diamantový priemysel

Ľudia už od pradávna premýšľali o tom, ako rozložiť svoje investičné prostriedky tak, aby dosiahli čo najvyšší výnos. Zároveň chceli tieto prostriedky zaistiť pred možnými politickými, ekonomickými a prírodnými vplyvmi. Postupne tak vznikli kritériá ako výnos, riziko a likvidita, ktorými môžeme investície charakterizovať. Avšak žiadny investičný nástroj nedokáže tieto kritériá dosiahnuť v optimálnej miere. Preto boli vytvorené portfóliá, ktoré mali zabezpečiť rozloženie majetku a investícií na kedykoľvek dostupný aktívny majetok, majetok prinášajúci určitú rentu a rezervu, ktorá v ideálnom prípade nebude nikdy použitá. Už v minulosti slúžili na účel rezervy drahé kovy a drahokamy.

Od začiatku nového tisícročia zaznamenávajú boom alternatívne zdroje investovania. Medzi nimi patria k najstabilnejším a najobľúbenejším investičným komoditám zlato a striebro. Hoci tieto komodity dosahovali v rokoch 2011 až 2012 svoje cenové maximá,

odvtedy ich cena mierne klesá.¹ Na strane druhej však „vývoj cien diamantov počas posledných 100 rokov nezaznamenal výrazný prepád a v ekonomike sa drží stále nad úrovňou inflácie. Keďže si diamanty už desaťročia udržiavajú mierne rastúcu cenu, je tu naďalej predpoklad, že ich ceny sa budú mierne zvyšovať aj v budúcnosti.“² Diamantom nahráva aj fakt, že už niekoľko miliónov rokov nevznikli v prírode nové ložiská diamantov, teda ich zásoby sa vyčerpávajú. Čo bude koniec koncov viesť k zníženiu produkcie a tým k zvýšeniu ich hodnoty.

1.1.1. Luxusný trh

Prvé zmienky o obchode s diamantmi pochádzajú zo 4. storočia pred našim letopočtom z Indie z úryvku daňovej knihy, ktorý dokazuje, že diamanty boli tovary s ktorými bolo výhodné obchodovať. S počiatku však diamanty neboli určené na obchodovanie. Vďaka ich vzácnym vlastnostiam ako napr. tvrdosť boli cenené zámožnými vlastníkmi a vladármi, kde plnili funkciu talizmanov a symbolizovali odvahu, mužnosť a nepremožiteľnosť. Taktiež boli používané na liečebné účely, pretože im ľudia prisudzovali liečivé a magické vlastnosti. Ako prvý priniesol diamanty do Európy pravdepodobne Alexander Veľký, pričom od 12. storočia sa hlavným centrom a trhom obchodovania s diamantmi na západe stali Benátky. Významnú pozíciu obchodného diamantového centra si v tomto období vydobylo mesto Bruggy. Bruggy sa stali centrom spracúvania diamantov, potom čo rodák z Brúgg Lodevijk van Berken vytvoril diamantové brúsenie. Po objavení priamej námornej cesty do Indie začalo postavenie Benátok v diamantovom priemysle postupne slabnúť a v 16. storočí sa najvýznamnejší kupci diamantov presťahovali do belgických Antverp, ktoré si svoju pozíciu svetového diamantového centra udržali až do súčasnosti.

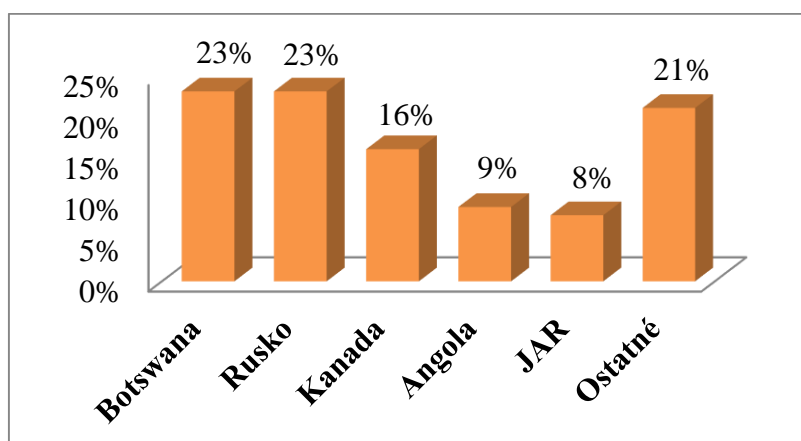
Ročne sa celosvetovo vyťažia surové diamanty v hodnote 13 miliárd dolárov, pričom takmer 65% vyťaženého objemu diamantov pochádza z Afriky.³ Nasledujúce tabuľky zobrazujú zoznam najväčších producentov sveta podľa hodnoty ťažby vyjadrenej v amerických dolároch a objemu ťažby v karátoch.

¹ ZLATÁ TEHLA: *Vývoj cien zlata*. In: *Zlato a trhy*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.zlatatehla.sk/zlato-a-trhy/vyvoj-cien-zlata>>

² VOVKOVÁ, K. VOVK, M.: *Investovanie do drahých kameňov*. 2011. s. 52.

³ WORLD DIAMOND COUNCIL: *Diamond Industry Fact Sheet*. [cit.2013-07-03]. Dostupné na internete: <[http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(The%20Diamond%20Industry\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(The%20Diamond%20Industry).pdf)> s. 1.

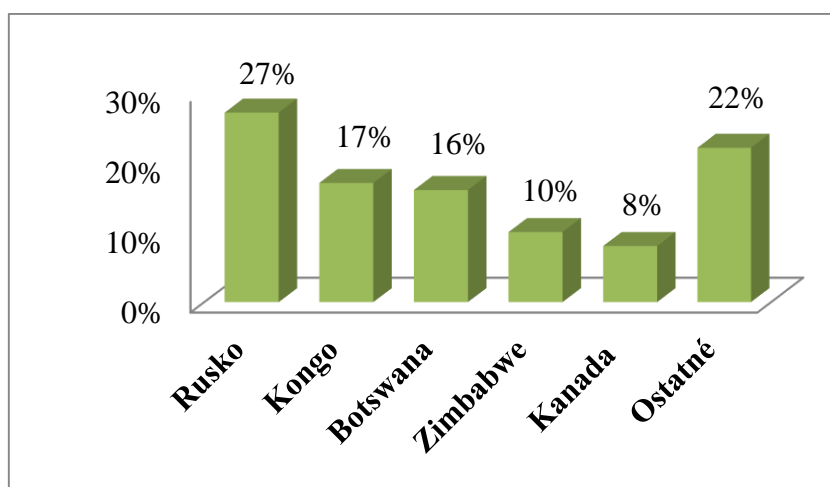
Graf 1 Zoznam štátov podľa produkcie v USD

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Annual Global Summary. 2012. Kimberley Process Statistics.

Zo štatistických údajov z roku 2012 vyplýva, že dominantné postavenie v produkcii vyjadrenej v amerických dolároch (ďalej ako „USD“) má Botswana. Jej podiel na svetovej ťažbe v roku 2012 predstavoval 23,56 %. Podľa Prílohy A 1.1 bol v Botswane vyťažený objem diamantov v hodnote takmer 3 miliardy USD. V poradí druhým najväčším producentom diamantov je Rusko, ktoré vyťažilo 22,73 % diamantov v hodnote viac ako 2,8 miliardy USD. Za tretieho najväčšieho producenta je považovaná Kanada s podielom na produkcii 12,87 % v hodnote viac ako 2 miliardy USD. Za nimi nasledujú Angola, Juhoafrická republika a iné. Celkovo sa v roku 2012 vyťažilo diamantov v hodnote 12,6 miliárd USD.

Graf 2 Zoznam štátov podľa veľkosti produkcie v karátoch

Prameň: Vlastné spracovanie podľa Annual Global Summary. 2012. Kimberley Process Statistics.

Na základe objemu vyťažených diamantov v karátoch podľa údajov z roku 2012 najviac diamantov vyťaží Rusko v hodnote 34,93 miliónov karátov diamantov. Ruská ťažba tak celkovo predstavuje 27 % podiel na svetovej ťažbe diamantov. Nemenej významný podiel karátov vyťažia Konžská demokratická republika 17 % a Botswana 16 % v objeme 21,52 a 20,55 miliónov karátov diamantov. Päťicu najväčších producentov z hľadiska objemu uzatvárajú Zimbabwe a Kanada. Za rok 2012 sa celkovo vyprodukovalo viac ako 127 miliónov karátov diamantov. Presné údaje sú uvedené časti 1.2 Prílohy A.

Najväčších spotrebiteľov diamantov tvoria USA, Čína a India. Predpokladá sa, že rastúci dopyt po tejto komodite, ktorý vyvoláva vznikajúca stredná trieda v rýchlo rozvíjajúcich sa krajinách (tzv. emerging markets) v budúcnosti ponuka trhu nebude schopná uspokojiť, čo v konečnom dôsledku povedie k významnému nárastu cien diamantov.⁴ Podľa *Global Diamond Industry Report*⁵ pre rok 2012 by do konca tohto desaťročia mala spotreba vzrásť o 60 %, teda až do výšky 26,1 miliárd USD.⁶ Ďalší významní spotrebiteľia diamantov sú Európska Únia, Izrael a Spojené arabské emiráty, teda najmä krajiny, v ktorých sa nachádzajú najvýznamnejšie diamantové burzy. Konkrétne hodnoty importov diamantov do jednotlivých krajín sú uvedené v Prílohe A 1.3.

Na podnikovej úrovni je kľúčovým hráčom na diamantovom trhu juhoafrická spoločnosť De Beers. O potenciáli obchodu s diamantmi bol presvedčený zakladateľ tohto podniku Cecil Rhodes, ktorý už v 19. storočí začal skupovať akcie diamantových baní na juhu Afriky. V deväťdesiatych rokoch 20. storočia produkovala sieť združených spoločností približne 45 % svetových diamantov a prostredníctvom dcérskej firmy *Diamond Trading Company* sídliacej v Londýne, predávala svojim klientom až 80 % surových diamantov svetovej produkcie.⁷ Táto spoločnosť si v minulosti budovala monopol a prostredníctvom regulovania cien diamantov vytlačala z trhu konkurenčné spoločnosti, ktoré sa ku kartelu nechceli pripojiť. Avšak v dôsledku regulácie obchodu so surovými diamantmi Kimberleyským procesom od roku 2003 sa jej pozícia monopolného

⁴ BUSINESS INTELLIGENCE-MIDDLE EAST: *Worldwide diamond consumption to surge by more than 60% by end of decade.* [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bi-me.com/main.php?id=63056&t=1&c=3&cg=3&mset=1021>>

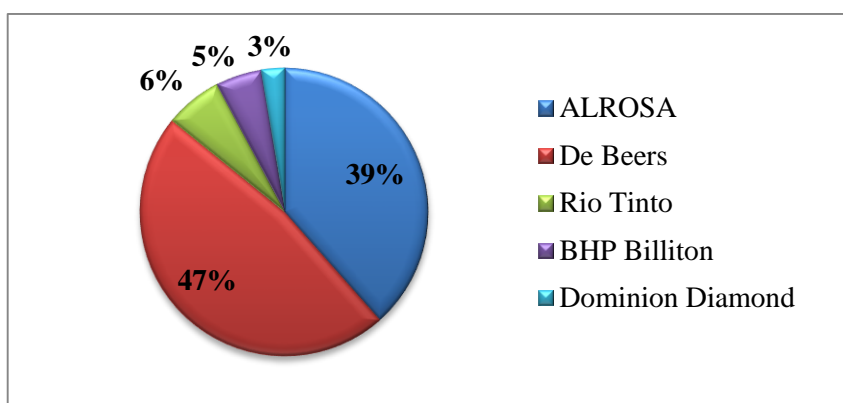
⁵ Jedná sa o správu svetovom diamantovom priemysle, ktorú každoročne vypracováva firma Bain & Company. Spoločnosť sa zaoberá poradenstvom v oblasti svetového obchodu. Dostupné na internete: <<http://www.bain.com/publications/articles/global-diamond-report-2013.aspx>>

⁶ BUSINESS INTELLIGENCE-MIDDLE EAST: *Worldwide diamond consumption to surge by more than 60% by end of decade.* [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bi-me.com/main.php?id=63056&t=1&c=3&cg=3&mset=1021>>

⁷ PÁLKOVÁ, D.: *Diamantový trh sa mení.* In: *Podniky a trhy.* [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://hn.hnonline.sk/diamantovy-trh-sa-meni-225866>>

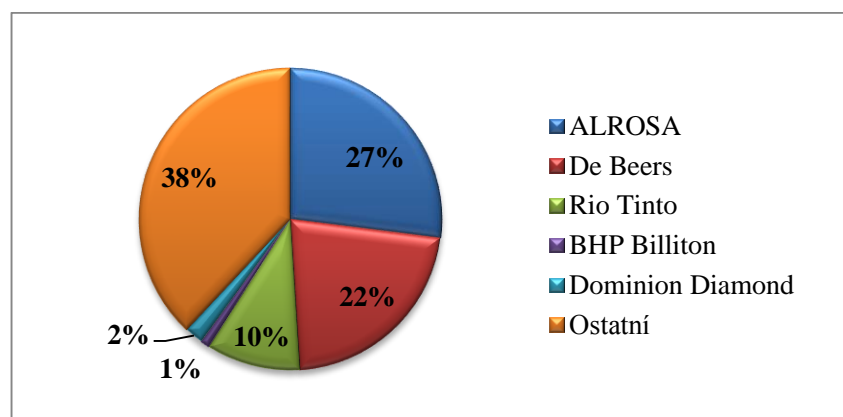
hráča oslabila. Súčasný objem produkcie sa znížil na 22 %⁸ a zároveň firma kontroluje 47 %⁹ svetového obchodu. Zníženie vplyvu De Beers podporilo konkurencieschopnosť ostatných spoločností a umožnilo tak vstup na trh novým podnikom. Za gigantov v oblasti ťažby a prieskumu sú považované tiež spoločnosti ako Alrosa z Ruska, vlastníaca takmer 39 % podiel surových diamantov,¹⁰ Rio Tinto z Austrálie, kanadský Ashton Mines a mnohé novovznikajúce spoločnosti ako Kimberley Diamond Group, Trans Hex, Gem Diamonds alebo Petra Diamonds. *Graf 3* zobrazuje súčasný podiel predaja surových diamantov spoločností za rok 2012 a *Graf 4* spoločnosti podľa podielu na produkcii surových diamantov v roku 2012.

Graf 3 Podiel firiem na predaji surových diamantov v roku 2012

Zdroj: *The Global Diamond Report. 2013. Bain & Company. s. 10.*

Graf 4 Podiel firiem na produkcii surových diamantov v roku 2012

Zdroj: *The Global Diamond Report. 2013. Bain & Company. s. 9.*

⁸ BAIN & COMPANY: *The Global Diamond Report. 2013.* [cit.2014-21-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bain.com/publications/articles/global-diamond-report-2013.aspx>> s. 9.

⁹ *Ibid.* s. 10.

¹⁰ *Ibid.*

Diamantový priemysel nezahŕňa len činnosti ako prieskum a ťažba, ale aj ostatné nadväzné fázy od spracovania cez brúsenie, leštenie až po distribúciu drahokamov, prostredníctvom čoho sa zo surových diamantov stávajú luxusné produkty tzv. brilianty. Surové diamanty sú opracovávané v niektorých zo svetových brusiarňí. Najvýznamnejšie sídlia napr. v New Yorku, kde sa opracovávajú veľké diamanty vysokej kvality, v Antverpách kamene vysokej hodnoty a špeciálneho brúsenia, ďalej v izraelskom Ramat-Gane sa špecializujú na brúsenie diamantov strednej veľkosti. Významné postavenie získala India, keďže sa stala centrom opracovávania prevažne malých diamantov nižšej kvality. Avšak v roku 2012 sa podiel indického brusiarkeho priemyslu na svetovom objeme spracovaných diamantov znížil až o 5 % v dôsledku poklesu dopytu na domácom trhu a devalvácie rupie.¹¹

Spracované diamanty sa dostávajú buď priamo k zákazníkovi alebo do stredísk obchodu, väčšinou nachádzajúcich sa v mestách, kde sídlia významné brusiarne. V súčasnosti existuje na svete 28 diamantových búrz.¹² K najstarším centrom diamantových búrz môžeme jednoznačne zaradiť Antverpy. Židovská časť Antverp je sídlom 4 svetových búrz, z ktorých sú najznámejšie *Beurs voor Diamanhandel* a *Vrije Diamanhandel*. Ďalšie významné burzy vznikli v Izraeli napr. v Ramat-Gane a najväčšia diamantová burza sveta je umiestnená v Tel Avive. Za nimi nasledujú Bombaj v Indii a v súčasnosti narastá aj význam diamantovej burzy v Dubaji, keďže predstavuje prvú diamantovú burzu v arabskom svete.

Obchod s diamantmi je pomerne stabilný, keďže sa obchoduje podľa dlhoročne nemenných pravidiel, ktoré sú pomerne zložité. Každý diamant musí mať sprievodný certifikát vydaný laboratóriom nezávislým od predajcu, ktoré zhodnotí kvalitu a pravosť diamantu a je kľúčový pri stanovovaní ceny. Taktiež musí prejsť niektorou zo svetových búrz. Na burzách sa obchoduje prostredníctvom obchodníka (dílera). Obchodníkom sa môže stať ten, kto splní určité podmienky. Požiadavkou sú skúsenosti s obchodovaním v tejto oblasti, nový člen sa musí stať akcionárom burzy a tiež doložiť svoje obraty obchodov s diamantmi. Uchádzač je povinný prejsť bezpečnostnou previerkou a musia za neho ručiť 2-3 pôvodní členovia burzy.

¹¹ BAIN & COMPANY: *The Global Diamond Report*. 2013. [cit.2014-20-03]. Dostupné na internete: <http://www.bain.com/offices/moscow/en_us/Images/BAIN_REPORT_The_global_diamond_report_2013.pdf> s. 18.

¹² ČESKÉ DIAMANTY: *Diamantové burzy*. In: *Investičné diamanty*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.ceske-diamanty.cz/Diamantova_burza.asp>

1.1.2. Spôsob hodnotenia diamantov a ich cenotvorba

Diamanty patria medzi najšpecifickejšie komodity. Vyplýva to z faktu, že každý drahokam je jedinečný a preto si vyžaduje individuálne ocenenie. Hodnotenie diamantov je založené na profesionálnom posudku, ktoré vypracovávajú špecializované laboratóriá v podobe už spomínaných certifikátov. Najznámejšie laboratóriá sú Americký gemologický inštitút (GIA), Medzinárodné gemologické laboratórium (IGL), Európske gemologické laboratórium (EGL) a Americká gemologická spoločnosť (AGS). Metóda posudzovania diamantov na základe certifikátov bola vyvinutá na konci 20. storočia a je založená na opise základných parametrov jednotlivých diamantov známych pod označením 4C. Tieto merateľné vlastnosti sú výbrus (cut), farba (color), karát (carat), čírosť (clarity). Briliantový výbrus pozostáva z matematických výpočtov, zameraných na maximálnu krásu kameňa, ktorá je výsledkom rozptylu svetla a vysokého lesku. Výbrus zahŕňa celkový postup od brúsenia až po finálnu podobu týchto drahokamov. Výbrus pozostáva z dvoch častí a to koruny, ktorá predstavuje vrchnú časť a spodnú časť diamantu tvorí pavilón. Funkciou koruny je rozptýliť svetlo na rôzne farby a pavilón slúži na odrážanie svetla cez vrch diamantu. Brúsený diamant obsahuje celkovo 57 strán, pričom 33 pripadá na korunu a 24 strán sa nachádza na pavilóne.¹³ Pri hodnotení výbrusu sa posudzuje jeho kvalita na základe porovnania so symetriou a ideálnymi proporciami matematicky vypočítaného modelu. Stupnica kvality výbrusu je nasledovná: veľmi dobrý, dobrý, priemerný a zlý. Niektoré laboratóriá však udeľujú diamantom kategórie ako excelentný alebo ideálny výbrus. Farba je ďalšou dôležitou kategóriou pri určovaní cien briliantov. Diamanty sa v prírode nachádzajú vo všetkých farebných odtieňoch, väčšinou sa však jedná o odtiene farby od bielej po žltú. Na určenie farieb bola vytvorená medzinárodná stupnica farieb, ktorá sa označuje písmenami od D po Z. Čím je farba bledšia, tým je označenie bližšie k začiatku abecedy. Modré a ružové odtiene cenu diamantov zvyšujú, žlté a hnedé ju naopak môžu znížiť. Hodnotenie farby sa vykonáva pomocou sady vzorkových kameňov tzv. master stones s ktorými sa brilianty porovnávajú. Kategória karát slúži na označovanie váhy diamantov. Medzinárodne sa označuje skratkou „ct“ a má hodnotu 200 miligramov, teda 0,02 gramu.¹⁴ Hmotnosť v certifikátoch sa uvádza s presnosťou na dve desatinné miesta. Na základe presne stanovených parametrov výbrusu je možné určiť váhu diamantu zmeraním základných rozmerov, ku ktorým patria výška a priemer diamantu. Platí však pravidlo, čím sú diamanty väčšie a vzácnejšie, tým je vyššia aj ich cena. Pri čírosti alebo

¹³ VOVKOVÁ, K. VOVK, M.: *Investovanie do drahých kameňov*. 2011. s. 53.

¹⁴ *Ibid.* s. 52.

čistote diamantu sa skúma najmä obsah nehomogénnych častíc, ktoré vznikli v jednotlivých fázach tvorby diamantov ale aj stupeň znečistenia či chýb. Môže sa jednať o vnútorné alebo vonkajšie charakteristiky (praskliny, cudzie látky, chyby v štruktúre, škrabance...). Priradenie diamantov do príslušnej triedy čistoty závisí od veľkosti a rozloženia týchto charakteristík. Štandardne sa na meranie tejto kategórie používa lupa s 10 násobným zväčšením.¹⁵ Ďalšie parametre ovplyvňujúce cenu diamantov sú fluorescencia pod ultrafialovým svetlom, lesk, tvar výbrusu a iné.

Na stanovenie predajnej ceny sa používa veľkoobchodný cenník tzv. *Rapaport Diamond Report*.¹⁶ Cenník bol vytvorený na konci sedemdesiatych rokov 20. storočia a stal sa štandardom pre určovanie veľkoobchodných cien brúsených diamantov. Diamanty sú podľa váhy rozdelené do štyroch tabuliek. Každá tabuľka obsahuje stupne farby a čistoty na základe klasifikácie metódy 4C. Aktuálnu cenu za 1 karát, platnú na celom svete nájdeme v tabuľke podľa vlastností hodnoteného diamantu. Informácie z tohto cenníka sú však dostupné len pre obchodníkov. Ďalším prostriedkom určovania cien diamantov je *Diamond Retail Benchmark*.¹⁷ Na rozdiel od cenníka Rapaport je tento verejne a zadarmo prístupný verejnosti. Jedná sa o projekt s názvom Odporúčaná maloobchodná cena, ktorý vytvorila Svetová federácia diamantových búrz spoločne s firmou IDEX, zaoberajúcou zbieraním a sprostredkovaním informácií z oblasti obchodovania s diamantmi. Orientačná cena vznikla s cieľom pomoci investorom zorientovať sa na trhu a znížiť informačnú asymetriu. Táto cena je vytvorená na základe zistených informácií o prebiehajúcich transakciách s diamantmi a k takto zisteným cenám sa priráta poplatok za nákup alebo predaj zabezpečený obchodníkmi. Ak sa ponúknutá cena maloobchodníkovi výrazne líši od orientačnej, môže to znamenať, že zaplatí vysokú províziu za sprostredkovanie obchodu. Práve takýmto prípadom má orientačná cena zabrániť.

Nevýhodou pre určovanie cien diamantov je chabá transparentnosť a likvidita trhu. Trh s diamantmi má povest' uzavretého a tajnostkárskoho trhu. Hlavne z toho dôvodu, že obchody s diamantmi prebiehajú výlučne medzi špecializovanými obchodníkmi, väčšinou bez zverejňovania informácií o cenách a kupcoch. Štandardizáciu trhu naďalej komplikuje aj veľké množstvo druhov a veľkostí diamantov, a tým aj existencia mnohých oceňovacích metód. Práve to znemožňuje vytvorenie použiteľného cenového indexu. Odborníci sa

¹⁵ VOVKOVÁ, K. VOVK, M.: *Investovanie do drahých kameňov*. 2011. s. 53.

¹⁶ Dostupné na internete: <<http://www.diamonds.net/Prices/RapaportPriceLists.aspx>>

¹⁷ Dostupné na internete: <<http://www.idexonline.com/DRB.asp>>

v názoroch na investovanie do diamantov rozchádzajú. Kým jedni sú presvedčení o bezpečnosti tejto investície, ostatní sú ohľadom vytvárania skutočného trhu skeptickí hlavne z dôvodu špecifického oceňovania diamantov a taktiež náročnej kontroly správnosti tohto ocenenia. Skeptici sa stotožňujú s názorom, že ceny žiadnej investície sa nevyvíjajú len jedným smerom. Keďže ich ceny v posledných rokoch neustále stúpali, napriek tomu zaznamenali výkyvy cien jedine počas rokov 1978-81 a na prelome rokov 2008 a 2009.¹⁸ K medziročnému poklesu cien diamantov došlo len jedenkrát a to v roku 2001 po teroristických útokoch, ktoré spôsobili, že svetový obchod prvýkrát nerástol. Podľa niektorých investorov jediným faktorom, ktorý by mohol v budúcnosti ovplyvniť ceny diamantov, je výroba syntetických diamantov. Takýto druh diamantov sa dnes používa v ťažkom priemysle a ich potenciál naďalej rastie. Práve rastúce ceny diamantov by mali mať za následok aspoň šesťnásobný rast produkcie syntetických diamantov.¹⁹

1.1.3. *Atribúty investičných diamantov*

Diamanty sú tvorené vzájomne spojenými krátkymi väzbami uhlíka v kryštalickej mriežke. Táto kryštalizácia prebieha v podmienkach keď tlak na centimeter štvorcový presahuje 70 000 kilogramov a pri teplote vyššej ako 3000 stupňov Celzia.²⁰ Diamanty sa vyskytujú hlavne v ložiskách sopečného pôvodu. Vďaka svojej tvrdosti sú diamanty odolné voči tlaku, ktorým môžu byť vytlačené vulkanickou činnosťou z miesta usadenia až na zemský povrch.

Takto vytvorené drahokamy majú zväčša dvojaké využitie: v klenotníctve alebo v priemysle. Použitie diamantov závisí od ich vlastností. V klenotníckom priemysle sú cenené diamanty pre ich veľkosť, farbu, čistotu, unikátnosť a schopnosť lámať svetlo. Keďže sa jedná o najtvrdší a najodolnejší prírodný materiál na svete v priemysle sa kladie dôraz na jeho tvrdosť, tepelnú a elektrickú vodivosť. Len približne 30 % všetkých vyťažovaných diamantov má také kvalitatívne vlastnosti aby sa mohli predávať ako drahokamy.²¹ Zvyšných 70 % diamantov sa používa na rezanie, brúsenie, vŕtanie a na iné priemyselné účely.²²

¹⁸ VOVKOVÁ, K. VOVK, M.: *Investovanie do drahých kameňov*. 2011. s. 54.

¹⁹ PÁLKOVÁ, D.: *Ani zlato, ani meď. Investíciou budúcnosti sú diamanty*. In: *Podniky a trhy*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://hn.hnonline.sk/ani-zlato-ani-med-investiciou-buducnosti-su-diamanty-204742>>

²⁰ DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION: *Vznik diamantov*. In: *Všeobecné informácie*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/vseobecne-informacie/vznik-diamantov>>

²¹ DRIENSKY, M.: *Luxusný trh s diamantmi rastie*. 2011. s. 23.

²² *Ibid.*

Ako sme uviedli vyššie, diamanty patria k alternatívnym investičným nástrojom. Investovanie do diamantov môže mať dve formy, buď ide o nákup samostatného drahokamu alebo nákup šperkov, ktorých sú diamanty súčasťou. V závislosti od toho sa investuje do diamantov rôznej veľkosti. Do šperkov sa väčšinou nasádzajú menšie diamanty s hmotnosťou okolo 0,1 a 0,2 karátov.²³ Šperky sa stávajú menej likvidnými ako samotné drahokamy, keďže osádzanie šperkov diamantmi si vyžaduje služby klenotníka. Investičné diamanty sú špičkovej kvality, odborníci odporúčajú investovať do diamantov s hmotnosťou minimálne 1 karát.²⁴

Základným typom výbrusu investičných diamantov je guľatý výbrus tzv. antverpského typu. Je špecifický tým, že presne stanovuje veľkosti plôch a špecifikáciu uhlov každého diamantu v závislosti od priemeru jednotlivých kameňov. Keďže sa kvalita aj pravosť diamantov dá rozoznať na základe výbrusu, špičkový výbrus briliantov predstavuje jednu zo záruk úspešnej investície. Treba však rátať s tým, že ide o špecifické investície, na ktoré treba byť pripravený predovšetkým finančne. Na rozdiel od drahých kovov majú investície do drahokamov dlhodobý charakter, pohybujú sa v rozmedzí minimálne troch až piatich rokov. Dôvody, ktoré prispievajú k zvyšovaniu popularity investovania do diamantov sú nasledovné:

- ✓ Bezpečnosť a stabilita investícií – stabilný cenový vývoj aj v čase krízového obdobia
- ✓ Nezávislosť na politickom a ekonomickom dianí
- ✓ Vysoká likvidita
- ✓ Vlastnosti – pevnosť, odolnosť voči prírodným javom, chemickým zlúčeninám, vysokým teplotám avšak pomerná krehkosť a jednoduchá mobilita
- ✓ Diskrétnosť – neregistrovaná komodita
- ✓ Obchod s opracovanými diamantmi nepodlieha žiadnej regulácii – nemožno naň uvaliť embargo
- ✓ Väzba na USD
- ✓ Obchodovateľnosť na ktorejkoľvek diamantovej burze
- ✓ Realizácia obchodu skúseným obchodníkom
- ✓ Záruka kvality prostredníctvom certifikátu

²³ VOVKOVÁ, K. VOVK, M.: *Investovanie do drahých kameňov*. 2011. s. 53.

²⁴ *Ibid.*

1.2. Zhrnutie

Pri písaní prvej kapitoly sme sa pokúsili poskytnúť doplnenie prehľadu o stave diamantového trhu, na základe analýzy dostupnej literatúry sme zistili, že diamanty ako špecifické komodity patria kvôli svojim vlastnostiam v súčasnosti k čoraz viac obľúbeným alternatívnym zdrojom investovania. Pri spracovaní štatistických údajov o produkcii diamantov vyplynulo, že dominantné postavenie v produkcii diamantov majú predovšetkým africké štáty, keďže predstavujú tri z piatich najväčších producentských krajín. Nemenej významné postavenie na trhu z pohľadu ťažby majú spoločnosti ťažiacie diamanty. Medzi podniky s najväčším podielom na trhu patria De Beers, Alrosa, Rio Tinto, BHP Billion a Dominion Diamond. Na druhej strane sa však spracovateľské strediská a centrá obchodu koncentrujú v krajinách, ktoré sú označované ako najväčší spotrebitelia medzi nimi najmä Belgicko, USA a Izrael, práve tu sa však postavenie rýchlo rozvíjajúcich sa ekonomík ako India a Čína pozoruhodne zlepšuje. Z dôvodu jedinečnosti každého drahokamu, spôsob hodnotenia a aj tvorba cien diamantov vyžadujú individuálny prístup, čo znemožňuje vytvorenie použiteľného cenového indexu a zároveň šandardizácii trhu bránia nízka priehľadnosť trhu a informačná asymetria.

2 Kontroverzne získané diamanty a inštitucionálna úprava obchodu so surovými diamantmi

Otváranie svetových trhov na jednej strane vytvára a obnovuje toky nerastných surovín, no na strane druhej podnecuje vznik situácií v ktorých nadbytok surovín spôsobuje problémy vládnej moci. Práve preto chceme vyzdvihnúť a poukázať na vzťah medzi slobodným obchodom a financovaním vnútroštátnych konfliktov. Niektorí odborníci tvrdia, že medzi riadením voľného obchodu a prevenciou resp. odstránením vnútroštátnych konfliktov je vzájomná väzba. Práve Kimberlejský proces (ďalej ako „KP“) vznikol ako nástroj na reguláciu toku nerastných surovín, konkrétne s cieľom zamedziť a odstrániť obchod s kontroverzne získanými diamantmi. Z uvedeného dôvodu sa budeme v prvom rade zaoberať tzv. „konfliktným“ či „krvavým“ diamantom.

2.1. Surové diamanty ako konfliktný faktor

Diamanty boli vždy vnímané ako symbol čistoty. Avšak tento obraz stratil svoj lesk a bol poškvrený potom, čo sa diamanty začali spájať s ozbrojenými konfliktami prevažne v západoafrických krajinách. Ozbrojené povstania a vojny vedené politickými či povstaleckými organizáciami, skupinami, kmeňmi alebo diktátormi, museli však byť istým spôsobom financované, aby si tak dokázali zabezpečiť neustály prísun munície a zbraní. V Afrike boli na túto úlohu odsúdené práve surové diamanty. A keďže nerastné suroviny predstavujú najviac koncentrované bohatstvo vo svete, sú najvhodnejším prostriedkom na získanie peňazí na nákup potrebného vojenského materiálu. Diamanty sa preto stali ľahkým terčom povstalcov, ktorí si zotročovaním domáceho obyvateľstva zabezpečujú prísun diamantov priamo z diamantových baní.

Hlavným dôvodom obsadenia diamantových baní a polí povstalcami je jednoduchá ťažba na rozsiahlych územiach. Väčšina diamantov sa nachádza len pár stôp pod zemským povrchom na rozdiel od diamantov ťažených napr. v Botswane, Rusku a Kanade z hlbokých kimberlitových lomov, ktoré vyžadujú vyspelú technologickú úroveň. Ďalšie dôvody, prečo sú diamanty žiadanou komoditou povstalcov, vyplývajú z ich charakteristiky. Základné predpoklady pre ich atraktivitu sú malá veľkosť a vysoká hodnota, čo umožňuje najmä ich jednoduché pašovanie. Ťažba sa často uskutočňuje základným náradím z diamantových ložísk pokrývajúcich rozsiahle územia v odľahlých častiach krajín, ktoré je veľmi zložité regulovať a kontrolovať. Nakoniec, pri diamantoch je extrémne ťažké zistiť a komplikovaným úsilím a dozerat' na pôvod daného diamantu.

Vysoký podiel váhy na cene a endemická korupcia vyskytujúca sa na svetovom diamantovom trhu sú ďalšie faktory, ktoré odsúdili aluviálne diamanty stať sa terčom povstalcov. Diamanty používané na uvedené účely sa nazývajú tzv. „konfliktné“ alebo „krvavé“ diamanty.

„Konfliktné“ diamanty definované podľa KP sú „surové diamanty používané povstaleckými skupinami alebo ich spojencami na financovanie konfliktov s cieľom oslabiť legitimované vlády.“²⁵ Komplexnejšie definuje význam krvavých diamantov OSN ako „diamanty s pôvodom z oblastí ovládanými ozbrojenými silami alebo stranami, ktoré odporujú legitimovaným a medzinárodne uznaným vládam a sú používané na financovanie vojenských akcií v opozícii k vládnym alebo v rozpore s rozhodnutiami Bezpečnostnej Rady OSN.“²⁶

Krvavé diamanty sú spájané so slovami ako násilie a tyrania. Násilné konflikty v a medzi krajinami financované týmito diamantmi majú za následok sústavné porušovanie ľudských práv, početné úmrtia a ničenie majetku, prispievajú k sociálnej dezintegrácii a rozvracajú prínosy rozvoja. Financovanie vzbúr diamantmi je príklad deštruktívneho použitia surovín. Skorumpované vlády, ktoré sú zodpovedné za zlé riadenie krajiny, vytvárajú nepriaznivé podmienky pre stabilizáciu situácie v krajinách či potlačenie korupcie. Vyššie spomenuté definície však nezahŕňajú veľmi dôležitý aspekt týkajúci sa obchodu s krvavými diamantmi, porušovanie základných ľudských práv. Keďže práve tento spôsob získavania prostriedkov je zdrojom ozbrojených konfliktov a situácií, v ktorých dochádza k násiliu ovplyvňujúcemu nielen oblasti ťažby. Z dôvodu absencie odkazu na škodlivý dopad tejto činnosti boli v roku 2012 na stretnutí Svetovej diamantovej Rady²⁷ prijaté návrhy o rozšírení súčasnej definície. Návrhy by mali celkom zahŕňať všetky druhy násilia resp. konflikty, ktoré sa vzťahujú na získanie a obchod s diamantmi.

Prvýkrát sa do pozornosti médií a svetového spoločenstva dostali „konfliktné“ diamanty potom, čo v Sierra Leone v roku 1991 vypukla desaťročná krvavá občianska

²⁵ KIMBERLEY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/kpcs-core-document>> s. 3.

²⁶ WORLD DIAMOND COUNCIL: *Conflict diamonds and the Kimberley process fact sheets*. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <[http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)> s. 1.

²⁷ Svetová diamantová bola vytvorená s účelom reprezentácie záujmov priemyselníkov v júli roku 2000. Vznikla ako koalícia Svetovej federácie diamantových búrz a Medzinárodnej asociácie výrobcov diamantov. Členov týchto inštitúcií tvoria predovšetkým predstavitelia ťažobných spoločností, firiem obchodujúcich s diamantmi a klenotníckeho priemyslu.

vojna medzi domácou vládou a Jednotným revolučným frontom (ďalej ako „RUF“).²⁸ Hnutie RUF bolo podporované najmä libérijským prezidentom a vojenským diktátorom Charlesom Taylorom a ako neskôr vyplynulo, zdrojom financovania tejto vojny sa stal nelegálny predaj surových diamantov.

Vznik nelegálneho obchodu s krvavými diamantmi

Za počiatok vzniku obchodu s konfliktnými diamantmi môžeme považovať obdobie deväťdesiatych rokov 20. storočia. Keď povstalecké armády v Angole, Demokratickej republike Kongo a Sierra Leone začali obsadzovať oblasti ťažby s aluviálnymi ložiskami diamantov,²⁹ ktorými sa financoval nielen terorizmus ale aj ozbrojené vzbury a povstania. Povstalecké a prepádajúce vojská spôsobili turbulencie na trhu s diamantmi a zároveň ovplyvnili vzťahy so susednými štátmi, čo malo za následok napr. vypuknutie násilných vzbúr v Konžskej demokratickej republike. Keďže tieto udalosti vyvolali napätie aj na trhu s diamantmi, zasiahli aj spoločnosti ťažiacie diamanty v Guinei, Libérii a Pobreží Slonoviny.

Obchod s konfliktnými diamantmi sa prvýkrát objavil v Angole. Dôležitými aktérmi sa stali Ľudové hnutie za oslobodenie Angoly (ďalej ako „MPLA“) a Národná únia pre úplnú nezávislosť Angoly (ďalej ako „UNITA“) vedená Jonasom Savimbim. Vojna vypukla v roku 1975 a trvala až kým v apríli roku 2002 nebola podpísaná mierová dohoda.³⁰ Počas 27-ročného trvania si vyžiadala život takmer milióna obyvateľov.³¹ Kým UNITA bola financovaná predajom diamantov, MPLA kontrolovala národné zásoby ropy.

2.1.1. Reakcia OSN a mimovládnych organizácií

Po odhalení krvavých udalostí v Sierra Leone, Angole a Konžskej demokratickej republike počas deväťdesiatych rokov 20. storočia Organizácia spojených národov (ďalej ako „OSN“) upriamila svoju pozornosť na diamanty s konfliktným pôvodom a uznala ich ako hrozbu pre medzinárodný mier a bezpečnosť. Bezpečnostná rada (ďalej ako „BR OSN“) a Valné zhromaždenie (ďalej ako „VZ OSN“) vydali rezolúcie, na základe ktorých

²⁸ ŠIPULOVÁ, K.: *Postkonfliktná konsolidácia a rekongliácia spoločenských systémov – Rwanda a Sierra Leone*. 2009. In: *Medzinárodné vzťahy*. s. 10.

²⁹ Aluviálne diamanty, ktoré boli prostredníctvom vodných prúdov odplavené z pôvodných kimberlitových skál, ich usadením a postupným obmývaním vodnými tokmi vznikli ložiská nachádzajúce sa priamo pod zemským povrchom.

³⁰ MORTON, J. S.: *The Legal Regulation of Conflict Diamonds*. 2005. In: *Policy & Politics*. [cit.2014-02-02]. Dostupné na internete: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1346.2005.tb00801.x/abstract>> s. 3.

³¹ WOODY, K. E.: *Diamonds on the Souls of Her Shoes: The Kimberley Process and the Morality Exception to WTO Restrictions*. 2007. In: *Connecticut Journal of International Law*. s. 2.

OSN iniciovala reguláciu nezákonného obchodu so surovými diamantmi poháňajúceho vnútroštátne konflikty. Potom, čo VZ OSN vyjadrilo obavy, že práve nelegálny obchod so surovými diamantmi je primárnym zdrojom financovania už spomínanej skupiny UNITA, v roku 1998 BR OSN rozšírila sankcie uvalené voči Angole z roku 1993. Táto rezolúcia povzbudila ostatné štáty, aby zaviedli sankcie na vlastníctvo surových diamantov dovezených v rozpore s platnými reguláciami konfliktných diamantov.

Ďalej sa v roku 2000 na základe rezolúcie BR OSN zakázal priamy a nepriamy dovoz surových diamantov zo Sierra Leone a zároveň BR OSN v roku 2001 uvalila sankcie Libérii z dôvodu jej funkcie tranzitnej krajiny.³² Na 55. zasadnutí VZ OSN v roku 2000 vydalo prvú rezolúciu č. 55/56 o význame diamantov vo financovaní konfliktov. Jej súčasťou bolo vytvorenie a implementácia jednoducho uskutočniteľného medzinárodného systému certifikovania pre surové diamanty tzv. Kimberlejského procesu, ktorý mal v prvom rade vychádzať z národných certifikačných systémov. Touto rezolúciou vyzvalo OSN všetky krajiny, aby sa pripojením k medzinárodnému certifikačnému systému prispeli k prevencii vzniku vnútroštátnych konfliktov a porušovania ľudských práv.

Vznik Certifikačného systému Kimberlejského procesu neiniciovalo len OSN, ale aj mnohé mimovládne organizácie ochraňujúce ľudské práva. V roku 1998 spustila svoju kampaň organizácia *Global Witness*, ktorou priniesla do pozornosti verejnosti skutočnosti o financovaní povstaleckej skupiny UNITA, prostredníctvom kontroly predaja surových diamantov. Aktéri diamantového priemyslu začali spolupracovať s medzinárodnou scénou a implementovali medzinárodný sankčný program, ktorý mal viesť k obmedzeniu toku diamantov pochádzajúcich z konfliktných zón. V roku 2000 sa kanadská mimovládna organizácia *Partnership Africa Canada* (ďalej ako „PAC“) pripojila k organizácii *Global Witness* v zverejňovaní informácii zneužívania surových diamantov nielen v Angole, ale aj v Sierra Leone.

V tom istom roku krajiny považované za najväčších diamantových exportérov (Botswana, Juhoafrická republika a Namíbia) iniciovali neformálne rokovania s najväčšími obchodníkmi a spotrebiteľmi diamantov v tom období (USA, Belgickom a Veľkou Britániou) v meste Kimberley v Juhoafrickej republike. Na stretnutí sa zúčastnili nielen predstavitelia národných vlád, ale aj mimovládne organizácie a súkromné spoločnosti (napr. koncern De Beers). Témou rokovaní sa stali „krvavé“ diamanty a stratégia v postupe

³² Niektoré krajiny slúžia ako tranzitné miesta pre diamanty, ktoré boli opracované v iných krajinách. Cez Libériu sa diamanty dostávali od RUF zo Sierra Leone až na medzinárodný trh.

pri ich regulácii. Stretnutie viedlo k sérii nadväzujúcich rokovaní, ktoré sa označujú pod názvom Kimberlejský proces.³³

V júli v roku 2001 sa zástupcovia takmer 40 členských štátov KP stretli v Rusku, aby definovali minimálne prijateľné štandardy medzinárodného certifikačného systému pre surové diamanty tzv. Moskovské detaily. Na tomto rokovaní sa zúčastnili aj predstavitelia Svetovej diamantovej Rady, Európskej Komisie (ďalej ako „EC“) a mnohé mimovládne organizácie, ktoré sa zaujímali o obchod s konfliktnými diamantmi. Úprava Moskovských detailov sa ukončila na stretnutí KP v hlavnom meste Botswany v novembri 2001. Konečná verzia certifikačného systému bola prijatá ako Interlakenská deklarácia 5. novembra 2002 v meste Interlaken vo Švajčiarsku. Na základe tejto ministerskej deklarácie bol formalizovaný Certifikačný systém Kimberlejského procesu pre surové diamanty (ďalej ako „KPCS“), ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2003.

Interlakenská deklarácia – základný dokument KP

Cieľom vytvorenia KP bolo „nájsť riešenie pre medzinárodný problém konfliktných diamantov.“³⁴ KP je považovaný za medzivládny systém, kde však mimovládne organizácie a zástupcovia diamantového priemyslu tvoria aktívnych členov pracovných a kontrolných skupín, tak ako aj predstaviteľov na plenárnych stretnutiach. Na druhej strane KP predstavuje tripartitné resp. multilaterálne rokovania medzi vládami, súkromným spoločnosťami a mimovládnymi organizáciami.

Táto inštitúcia podnietila národnú reguláciu surových diamantov na základe Interlakenskej deklarácie,³⁵ ktorá definuje základné podmienky a minimálne štandardy s celosvetovou pôsobnosťou záväzné pre všetky členské štáty. Každý členský štát sa zaviazal uistiť, že všetky zásielky surových diamantov budú obsahovať certifikát Kimberlejského procesu a žiadne zásielky nebudú importované z alebo exportované do nečlenských štátov KP. Plnenie záväzkov vyplývajúcich z členstva je zabezpečené povinnosťou členov vytvoriť národné kontrolné systémy (vo forme colných autorít a registrov). Členovia majú povinnosť predkladať štatistické údaje o obchode a o produkcii diamantov so štvrťročnou resp. polročnou pravidelnosťou, taktiež

³³ BIERI, F.: *From blood diamonds to Kimberley Process: How NGO's cleaned up the global diamond industry*. 2010. s. 7.

³⁴ KIMBERLEY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/system/files/documents/KPCS%20Core%20Document.pdf>> s. 1.

³⁵ SMILLIE, I.: *Comparative Case Study 1: The Kimberley Process Certification Scheme for Rough Diamonds*. 2005. In: *Partnership Africa Canada*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/kimberley-process.pdf> s. 3.

zverejňovať exportné a importné údaje o surových diamantoch. Medzi základné princípy tejto deklarácie patrí nielen transparentnosť, ale aj spolupráca pozostávajúca zo „systému záruk vytvorených na základe dobrovoľných samoregulačných iniciatív súkromných spoločností, ktorým sa zaväzujú používať fakturačný systém a vedome nekupovať a nepredávať alebo nenapomáhať iným v predaji a kúpe konfliktných diamantov.“³⁶

2.1.2. *Certifikačný systém Kimberlejského procesu*

„Certifikačný systém Kimberlejského procesu je medzinárodný certifikačný systém, ktorým sa reguluje obchod so surovými diamantmi prostredníctvom navrhnutých pravidiel, ktoré musia dodržiavať výrobcovia, obchodníci ale aj spotrebitelia diamantov.“³⁷ Hlavným cieľom vytvorenia KPCS bolo podporiť a ochrániť legálny obchod so surovými drahokamami a na strane druhej zabrániť obchodu s konfliktnými diamantmi.

KPCS nepovažujeme za medzinárodnú organizáciu, keďže nemá stále úrady, pracovníkov ani rozpočet. Naopak je financovaný prostredníctvom dobrovoľných členských príspevkov a pozorovatelia, tak ako predstavitelia súkromného sektora mu poskytujú pomoc. KPCS je medzinárodná zmluva s dobrovoľným charakterom. V skutočnosti táto dohoda vychádza zo zásady zmluvnej slobody, čo značí, že štáty majú právo rozhodnúť sa, či sa stanú alebo nestanú členskými štátmi. Ak sa však rozhodnú byť viazaní zmluvou, predpokladá sa, že budú dodržiavať podmienky dohody v dobrej viere a svedomito.

Základnou myšlienkou vytvorenia systému certifikácie surových diamantov bolo ubezpečiť kupujúcich surových diamantov, že komodity ktoré získajú majú overený nekonfliktný pôvod. Certifikát KPCS podľa základného dokumentu KP je „doklad odolný voči falšovaniu s presne stanovenou štruktúrou, ktorý deklaruje, že preprava surových diamantov bola vykonaná v súlade s požiadavkami certifikačného systému.“³⁸ Diamanty musia byť prepravované v nádobách, ktoré sú chránené pred nepovolenou manipuláciou a so sprievodným certifikátom KP obsahujúcim „s týmto prepravovaným surovým diamantom

³⁶ WEXLER, L: *Regulating Resource Curses: Institutional Design and Evolution of the Blood Diamond Regime*. 2010. In: *Cardozo Law Review*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://ezproxy.cvtisr.sk:2732/ehost/detail?vid=4&sid=4d1cb0be-f7ab-45c8-8136-1e62e97340a5%40sessionmgr114&hid=113&bdata=JnNpdGU9ZWZwhvc3QtbG12ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=51532838>> s. 6.

³⁷ MOORE, B.: *THE KIMBERLEY PROCESS – An Evaluation of its Effectiveness and an Assessment of its Replicability in the DRC*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.american.edu/sis/ipcr/upload/THE-KIMBERLEY-PROCESS-An-Evaluation-of-its-Effectiveness-and-an-Assessment-of-its-Replicability-in-the-DRC.pdf>> s. 24.

³⁸ KIMBERLEY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/system/files/documents/KPCS%20Core%20Document.pdf>> s. 3.

bolo zaobchádzané v súlade s ustanoveniami KPCS pre surové diamanty.³⁹ Súčasne sa vyžaduje, aby každá faktúra obsahovala záručné prehlásenie s informáciami, že surové drahokamy boli nakúpené z legálnych zdrojov, ktoré nemali dočinenia s financovaním žiadnych konfliktov a v súlade s rezolúciami OSN. Predajca taktiež garantuje, že diamanty sú bezkonfliktného pôvodu, čo je zaručené jeho osobnými vedomosťami alebo záručným listom v písomnej podobe, ktoré zabezpečuje dodávateľ týchto diamantov.

Hodnota každého certifikátu predstavuje približne \$3.⁴⁰ Neexistuje však žiadne nezávislé a externé overenie certifikačných alebo záručných dokumentov. Od 2003 členovia KP jednomyselne schválili dobrovoľný mechanizmus kontroly členov, ale v zásade nechali certifikáciu na národnej úrovni.

2.1.3. Štruktúra a pôsobenie KP

Ako sme uviedli vyššie, KP vznikol v prvom rade ako poradné fórum, avšak neskôr boli tieto zasadnutia pretransformované na formalizovaný rokovací proces, ktorého hlavnou úlohou je implementácia KPCS. Na základe snahy regulovať krvavé diamanty môžeme badať širokú škálu členskej základne účastníkov KP.

Účastníci

Zakladajúci dokument KP definuje účastníkov KP ako „štát alebo ekonomické integračné zoskupenie štátov, pre ktoré platí certifikačný systém KP.“⁴¹ Teda základných členov predstavujú štáty, ktorých úlohou je plniť minimálne požiadavky KPCS a zaistiť efektívnosť ustanovení KPCS na svojom štátnom území. Účastníci KP sú prizvaní pripojiť sa do jednej alebo viacerých pracovných skupín a môžu sa zúčastňovať na ľubovoľnom počte revízijských návštev a misií. Sú taktiež vedení k spolupráci s a k pomoci ostatným členským štátom, ktoré môžu mať ťažkosti s implementáciou určitých aspektov KPCS. Súčasný počet členov je 55,⁴² ktorí celosvetovo zastupujú 81 krajín (zahŕňa producentské,

³⁹ MORTON, J. S.: *The Legal Regulation of Conflict Diamonds*. 2005. In: *Policy & Politics*. [cit.2014-02-02]. Dostupné na internete: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1346.2005.tb00801.x/abstract>> s. 10.

⁴⁰ PARTNERSHIP AFRICA CANADA: *A Guide to the Kimberley Process*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete:

<http://www.pacweb.org/images/PUBLICATIONS/Conflict_Diamonds_and_KP/A_Guide_to_the_Kimberley_Process.pdf> s. 10.

⁴¹ KIMBERLEY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/system/files/documents/KPCS%20Core%20Document.pdf>> s. 4.

⁴² Členské štáty: Angola, Arménsko, Austrália, Bangladéš, Bielorusko, Botswana, Brazília, Côte d'Ivoire, Čína, EÚ, Ghana, Guyana, Guinea, Chorvátsko, India, Indonézia, Izrael, Japonsko, Juhoafrická republika, Južná Kórea, Kambodža, Kamerun, Kanada, Kazachstan, Kongo, Konžská demokratická republika, Laos, Lesotho, Libanon, Libéria, Malajzia, Mali, Maurícius, Mexiko, Namíbia, Nórsko, Nový Zéland, Panama, Rusko, Sierra

spracovateľské aj obchodujúce krajiny). Európska Únia však vystupuje ako celok a jej 28 členských štátov zastupuje na rokovaníach Európska Komisia.

Ak účastníci porušia nezáväznú pravidlá, sú sankcionovaní väčšinou vylúčením z trhu. Pri nesplnení minimálnych štandardov sa s účastníkmi môže jednať ako s nečlenmi, v tom prípade je možné zakázať napr. ich vývoz a dovoz surových diamantov. Štáty, ktoré porušili podmienky KPCS môžu byť naďalej považované za členov avšak nie účastníkov KP.

V Pobreží Slonoviny sa v septembri roku 2002 vojenská vzbura vystupňovala až do povstania, ktoré rozdelilo krajinu na vládou riadený juh a rebelmi ovládaný sever.⁴³ Organizácia Global Witness odhalila, že diamanty ťažené v rebelmi ovládaných náleziskách sú pašované do Mali a Guiney a odtiaľ sa legálne dostávajú na svetový diamantový trh. Skupina expertov OSN taktiež zistila, že rebeli využívali nerastné zdroje na financovanie vojnových aktivít a na osobné obohatenie. Preto v 2005 OSN uvalilo Pobrežiu Slonoviny embargo na obchod s diamantmi.⁴⁴

Venezuela počas niekoľkých rokov pašovala prevažnú časť svojich diamantov do susedných krajín (hlavne Brazílie a Guayany), obchádzajúc tak legálne exporty kontrolované KP. Po nátlaku verejnosti a nespochybniteľných dôkazoch dokazujúcich hrubé porušovanie pravidiel KP sa Venezuela rozhodla v roku 2008 dobrovoľne vystúpiť z KPCS.⁴⁵

V roku 2013 sa členské štáty KP rozhodli dočasne suspendovať Stredoafrickú republiku.⁴⁶ A to z dôvodu neschopnosti plniť minimálne požiadavky stanovené v zakladajúcej zmluve KPCS. V roku 2012 začala povstalecká skupina Seleka viesť ofenzívu proti vláde, čo značne prispelo k destabilizácii situácie v krajine. K rozhodnutiu KP viedlo podozrenie, že krvavé diamanty poháňajú aktivity tejto rebelskej skupiny s cieľom odstrániť vládnych úradníkov. Čo značí aj fakt, že v marci minulého roka vojská

Leone, Singapur, Spojené arabské emiráty, Stredoafriická republika, Srí Lanka, Svazijsko, Švajčiarsko, Tanzánia, Thajsko, Togo, Turecko, Ukrajina, USA, Venezuela, Vietnam, Zimbabwe.

⁴³ GLOBAL WITNESS: *Cote d'Ivoire*. In: *Conflict Diamonds*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete:

<<http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/cote-divoire>>

⁴⁴ GLOBAL WITNESS: *Loopholes in Kimberley Process: Illegal trade undermines efforts to combat conflict diamonds*. 2007. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete:

<http://www.globalwitness.org/sites/default/files/import/loopholes_in_the_kimberley_process.pdf> s. 2.

⁴⁵ GLOBAL WITNESS: *Venezuela*. In: *Conflict diamonds*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete:

<<http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/venezuela>>

⁴⁶ ANTWERP WORLD DIAMOND CENTRE: *Kimberley Process Administrative Decision on the Central African Republic (Temporary Suspension)*. [cit.2014-03-07]. Dostupné na internete:

<<https://www.awdc.be/en/kimberley-process-administrative-decision-central-african-republic-temporary-suspension>>

Seleky obklúčili hlavné mesto Bangui a líder skupiny Michel Djotodia sa vyhlásil za prezidenta.

Narozdiel od týchto krajín, Republika Kongo bola z KP vylúčená v roku 2004.⁴⁷ Napriek tomu, že má veľmi malý diamantový priemysel, exportovala opracované diamanty v hodnote miliónov dolárov, ktoré boli viac než pravdepodobne pašované do tejto krajiny. Keďže KP pokrýva len obchod so surovými diamantmi, tieto exporty boli legálne. Navyše krajina nemá žiadne známe stredisko spracovania diamantov, ktoré by mohlo objasniť ich pôvod. Porušila podmienky KPCS najmä tým, že nebola schopná preukázať pôvod svojich drahokamov.

K členským štátom sa zaraďujú aj kandidátske štáty, ktoré sa zaviazali plniť záväzky vyplývajúce z KPCS avšak do teraz nespĺnili minimálne štandardy, ktoré vyžaduje členstvo v KP. Patrí sem 5 kandidátskych štátov⁴⁸ a okrem nich možno do tejto skupiny štátov zaradiť aj Čínsky Taipei (Taiwan), keďže dodržiava minimálne požiadavky stanovené KPCS.

Pozorovatelia

Interlakenská deklarácia ustanovuje, že pozorovatelia sú „zástupcovia občianskej spoločnosti, diamantového priemyslu, medzinárodných organizácií a vlády nečlenských štátov prizvané zúčastniť sa na plenárnych zasadnutiach.“⁴⁹ Sú to skupiny, ktorých úlohou je dohliadať na implementáciu certifikačného systému a poskytujú administratívnu a technickú podporu pre sekretariát, pracovné skupiny, kandidátske a členské štáty. Patria sem:

- Svetová diamantová rada (WDC) – reprezentuje súkromný sektor. Vytvorili ju Svetová federácia diamantových búrz a Medzinárodná asociácia výrobcov diamantov v roku 2000.
- *Civil Society Coalition* – zlučuje viac ako 200 mimovládnych organizácií. Hlavné zastúpenie majú *Partnership Africa Canada, Global Witness, ActionAid, World Vision, Oxfam International a Amnesty International*.
- *Diamond Development Initiative* (DDI) – iniciatíva zameraná na predchádzanie vzniku konfliktov prostredníctvom podpory rozvoja.

⁴⁷ GLOBAL WITNESS: *Loopholes in Kimberley Process: Illegal trade undermines efforts to combat conflict diamonds*. 2007. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.globalwitness.org/sites/default/files/import/loopholes_in_the_kimberley_process.pdf> s. 7.

⁴⁸ **Kandidátske štáty:** Burkina, Čile, Keňa, Mauritánia, Mozambik, Zambia

⁴⁹ KIMBELREY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. [cit.2014-02-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/system/files/documents/KPCS%20Core%20Document.pdf>> s.4

- *African Diamond Producers Asociacion (ADPA)* – bola vytvorená vládami 12 členských štátov.

Od vytvorenia KPCS je manažment tohto systému vykonávaný Kimberlejským procesom, ktorý tvoria Predsedníctvo KP, pracovné skupiny, každoročné plenárne zasadnutie, medziplenárne zasadnutia, ktoré umožňujú členom pracovných skupín osobné stretnutie.

Predsedníctvo

Predsedníctvo KP je založené na rotačnom princípe medzi členskými štátmi na obdobie 1 roka a je dobrovoľné. Predsedajúca krajina dohliada na implementáciu KPCS, činnosť vlastných orgánov a na všeobecnú administratívu. Predsedníctvo plní úlohu sekretariátu, taktiež je zodpovedné za usporiadanie a hostuje medziplenárne a plenárne rokovania, komunikuje s členmi, pozorovateľmi, predsedníctvom pracovných skupín, perspektívnymi členmi a i. na tému KP a navyše zverejňuje a zabezpečuje obeh dokumentov KP. Zoznam predsedníckych krajín zobrazuje *Tabuľka 1*.

Tabuľka 1 **Predsednícke krajiny KP**

Predsedníctvo KP			
2003	Juhoafrická republika	2009	Namíbia
2004	Kanada	2010	Izrael
2005	Rusko	2011	Kongo
2006	Botswana	2012	USA
2007	Európska Únia	2013	Juhoafrická republika
2008	India	2014	Čína

Prameň: Partnership Africa Canada. 2013. A Guide to Kimberley Process. s. 16.

Ročné predsedníctvo KP je často vnímané ako neefektívne. Nové predsedajúce krajiny sú len zriedkavo oboznámené s procesom a otázkami riešenými predtým ako boli nahradené novými. Z tohto dôvodu začala Ad-hoc reformná komisia diskusie s cieľom vytvoriť mechanizmus administratívnej podpory, ktorý by poskytoval pomoc predsedníckemu štátu aj pracovným skupinám. Od roku 2012 bola úloha poskytovateľa administratívnych služieb pridelená Svetovej diamantovej rade.

Pracovné komisie a skupiny

V súčasnosti existuje v rámci KP 7 pracovných skupín a komisií, ktoré dohliadajú počas roka na činnosť účastníkov, stretávajú sa a uskutočňujú telekonferencie medzi medziplenárnymi a plenárnymi rokovaniami. Prevod povinností na pracovné skupiny umožňuje flexibilitu a širokú účasť, tak ako aj decentralizované rozhodovanie.

Rozdelenie pracovných skupín KP je nasledovné:

➤ **Pracovná skupina pre dohľad (WGM)**

Zabezpečuje dohľad nad implementáciou KPCS, organizuje revízne prehliadky členov a riadi vyhodnocovanie ročných správ účastníckych krajín.

➤ **Pracovná skupina pre štatistiku (WGS)**

Všetci účastníci sú povinní predkladať štvrťročné obchodné dáta, ktoré sú zverejňované na štatistickej internetovej stránke KP a voľne prístupné pre členov a na kontrolu pracovným skupinám

➤ **Komisia účasti (PC)**

Poradná komisia, ktorá odporúča predsedajúcej krajine prijatie nových členov a radí jej aké kroky sa majú podniknúť v prípade porušenia pravidiel.

➤ **Pracovná skupina expertov pre diamanty (WGDE)**

Predstavuje technickú pracovnú skupinu, ktorej predsedá Svetová diamantová rada.

➤ **Pracovná skupina pre remeselnú a aluviálnu produkciu (WGAAP)**

Táto skupina napomáha efektívnym interným kontrolám pri produkcii a obchode s aluviálnymi diamantmi a hľadá vývojové riešenia pre problémy v rozvoji.

➤ **Komisia pre pravidlá a postupy (CRP)**

Zodpovedá za tvorbu nových pravidiel a postupov na základe ktorých sa menia, dopĺňajú alebo rušia existujúce pravidlá a postupy v rámci KP.

➤ **Výberová komisia (SC)**

Jej úlohou je prehodnocovanie a výber kandidátov na Vice-predsedníctvo.

➤ **Ad-hoc komisie**

Rozhodovanie

V podstate je KPCS riadený štátmi, popri tom však mimovládne organizácie a zástupcovia diamantového priemyslu plnia dôležitú sekundárnu úlohu a kontrolujú pridružené organizácie. Pri prijímaní rozhodnutí sú nositeľmi hlasovacích práv jedine štáty (ako účastníci KP). Štáty majú výhradnú formálnu moc meniť KPCS, úplne alebo dočasne vylúčiť členov a prijímať alebo odmietnuť rôzne reformné odporúčania.⁵⁰

⁵⁰ WEXLER, L.: *Regulating Resource Curses: Institutional Design and Evolution of the Blood Diamond Regime*. 2010. In: *Cardozo Law Review*. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://ezproxy.cvtisr.sk:2732/ehost/detail?vid=4&sid=4d1cb0be-f7ab-45c8-8136->

Pri vytvorení KP sa zakladajúci členovia rozhodli zaviesť konsenzuálny hlasovací systém. Použitie konsenzu medzi vládami členských štátov bol pri počiatkoch rozvoji KPCS nevyhnutným a praktickým nástrojom, ktorý umožnil zjednotiť veľký počet rôznych záujmov národných vlád s rozličnou politickou kultúrou. Avšak po niekoľkých rokoch sa konsenzuálne rozhodovanie stáva stále menej efektívnou metódou prijímania rozhodnutí. Napriek tomu, že dodáva rozhodnutiam oprávnenosť, tieto rozhodnutia často reprezentujú najpriateľnejšiu alternatívu pre všetkých členov, čo vždy nemusí viesť k relevantným rozhodnutiam. Hoci pri niektorých významných rozhodnutiach môže byť nevyhnutný, väčšina každodenných rozhodnutí je technického a operačného charakteru, pri ktorých by bolo postačujúce aj rozhodovanie prijaté jednoduchou väčšinou. Práve rozhodovanie konsenzom má za následok dlhotrvajúce diskusie na takmer každú jednu otázku a časté vetovanie rozhodnutí, keďže konsenzus umožňuje blokovať ktorúkoľvek činnosť (inštitucionálne zmeny, uplatnenie sankcií a pod.), s ktorou štáty nesúhlasia.

2.2. Zhrnutie

Skúmaním tematiky nerastných surovín a ich roly vo financovaní vnútroštátnych rozporov sme dospeli k názoru, že významnými faktormi, ktoré zvyšujú pravdepodobnosť tohto javu v rozvojových krajinách sú najmä vysoké zisky z predaja týchto surovín spolu so zlým riadením krajiny, koncentráciou ekonomickej a politickej moci v rukách úzkeho okruhu ľudí a vysokou korupciou. Práve tieto dôvody, podľa nášho názoru umožnili vznik nelegálneho obchodu so surovými diamantmi a stali sa tak nástrojom poháňajúcim prepuknutie nepokojov a nestability v štátoch ako Sierra Leone, Angola, Konžská demokratická republika atď., čím v konečnom dôsledku prispeli k oslabeniu demokracie a umožnili časté porušovanie ľudských práv. Po vypuknutí týchto krvavých udalostí, odsúdili Organizácia spojených národov a mnohé mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti ochrany ľudských práv, tieto činnosti ako hrozbu pre medzinárodný mier a bezpečnosť. Ich snaha regulovať obchod so surovými diamantmi a zamedziť jeho zneužívaniu z pohľadu medzinárodného práva, viedla k vytvoreniu medzinárodného certifikačného systému pre surové diamanty, známeho pod názvom Kimberlejský proces. Kimberlejský proces formálne vznikol až v roku 2003 zinštitucionalizovaním tripartitných rokovaní medzi zástupcami členských štátov, mimovládnych organizácií a predstaviteľov súkromných spoločností, činných v oblasti obchodu s diamantmi. Kimberlejský proces

predstavuje medzinárodnú zmluvu s dobrovoľným charakterom, ktorá definuje minimálne štandardy záväzné pre všetky štáty, pričom hlavnou povinnosťou štátov je zabezpečiť, aby bola každá zásielka diamantov sprevádzaná certifikátom. Na jednej strane je štruktúra a pôsobnosť KP koncipovaná na dobrej úrovni, no v skutočnosti existenciu medzier v jej legislatíve môžeme badať na príklade krajín ako Venezuela, Stredoafriická republika a Zimbabwe. Dospeli sme k záveru, že najväčší problém KP je v jeho štruktúre. V prvom rade je tento systém dobrovoľný a založený na dosahovaní konsenzu, čo však umožňuje politickým a ekonomickým väzbám ovplyvniť rozhodovanie. Ďalšou oblasťou, ktorej je podľa nás nutné venovať pozornosť, je monitorovanie a kontrola plnenia záväzkov členských štátov a zároveň tvrdší prístup pri porušovaní pravidiel. Taktiež by sa tieto problémy mali riešiť bezodkladne, aby sa tým v budúcnosti mohlo prispieť predchádzaniu porušovania povinností členských štátov. Ako posledný dôvod zlyhania procesu uvádzame to, že táto schéma nezahŕňa kontrolu nadväzných fáz spracovania diamantov (ako brúsenie a leštenie), pretože práve na týchto miestach sa môžu diamanty vyhnúť kontrolám zavedeným KP a tak sa dostať na svetový trh ako brilianty čistého pôvodu.

3 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom tejto práce je poskytnúť zhodnotenie kompatibility pravidiel pre reguláciu obchodu s diamantmi zavedených Kimberleyským procesom s medzinárodným právom obchodným, ktoré reprezentuje Svetová obchodná organizácia. Prostredníctvom odhalenia rozporov medzi legislatívami týchto inštitúcií a objasnenia právnej spôsobilosti WTO, demonštrovať právoplatnosť výnimky Kimberley, udelenej Svetovou obchodnou organizáciou v prospech ochrany verejnej morálky, ochrany života a zdravia ľudí a ochrany národnej bezpečnosti.

Pre obsiahnutie obsahu zvolenej témy sme považovali za potrebné komplexnejšie priblížiť rozsah tejto tematiky, preto sme si stanovili parciálne ciele. Za prvý parciálny cieľ môžeme považovať zhrnutie problematiky svetového diamantového trhu vo vzťahu k investovaniu a ostatným komoditným trhom. Predmetom prvého cieľa je charakterizovať súčasný stav svetového diamantového trhu a poukázať na jeho špecifiká. Predmetom druhého čiastkového cieľa je špecifikovať tematiku kontroverzne získaných diamantov v rámci regulácie a inštitucionálnej úprave obchodu so surovými diamantmi, a tým vyzdvihnúť vplyv a činnosť Kimberleyského procesu vo svetovom diamantovom obchode.

K hlavným výsledkom práce môžeme zaradiť najmä spracovanie problematiky týkajúcej sa Kimberleyského procesu, keďže domáca literatúra neposkytuje dostatočné preskúmanie tejto témy a zároveň návrh na uplatnenie výnimky pre KP, ktorý sa týka dovozov a vývozov zlata alebo striebra na základe písmena c) článku XX GATT 1947.

Pri písaní tejto práce bolo použitých viacero dostupných teoretických metód, ktorých použitie bolo vhodné v súvislosti so zvolenou témou práce. Prvým krokom bolo preštudovanie domácej no predovšetkým zahraničnej literatúry, ďalej sme preskúmali zistené poznatky a fakty. V záverečnej fáze sme kvalitatívne posúdili vybrané záležitosti. Najviac používanou metódou bola metóda analýzy, ktorú sme aplikovali v druhej a štvrtej kapitole.

V prvej kapitole sme prostredníctvom abstrakcie a analýzy dokumentov a štatistík zhromaždili informácie týkajúce sa súčasného stavu diamantového trhu. Výsledkom použitia týchto metód bolo zhrnutie charakteristiky diamantového trhu, postavenia kľúčových hráčov, taktiež sme pomenovali špecifiká, akými sa diamantový trh na rozdiel od iných komoditných trhov vyznačuje. Ďalej sme v tejto kapitole pomocou syntézy dospeli k zisteniu hlavných motívov investovania do tejto komodity. Cieľom druhej kapitoly bolo prostredníctvom analýzy relevantných štúdií a publikácií zosumarizovať

udalosti, ktoré viedli k vytvoreniu KP, ako nástroja na reguláciu obchodu s diamantmi. Na viac na základe analýzy Základného dokumentu KP objasniť pravidlá fungovania a činnosť KP. Zo zistených poznatkov sme ďalej vychádzali vo výskumnej časti. V záverečnej kapitole sme postupovali podobne ako v predchádzajúcich kapitolách. V prvom rade sme na základe metódy syntézy zistili charakter a pôsobnosť WTO, taktiež sme analyzovali základné pramene práva WTO (Dohodu o založení Svetovej obchodnej organizácie a Všeobecnú dohodu o clách a obchode z roku 1947). V nasledovnom kroku sme prostredníctvom komparácie výsledných analýz legislatív oboch inštitúcií vyvodili rozpory, ktorými KP porušuje legislatívu WTO. Cieľom kapitoly bolo však overiť kompatibilitu KP v rámci WTO, k čomu sme dospeli analyzovaním právomoci WTO udeliť výnimky a taktiež analýzou legitimacy už udelenej výnimky Kimberley z pohľadu zmluvy GATT z roku 1947.

4 Analýza Kimberlejského procesu v rámci legislatívy WTO

Po druhej svetovej vojne priemyselne vyspelé ekonomiky začali medzi sebou iniciovať mnohostrannú koordináciu zahraničnoobchodnej politiky. Avšak turbulencie na svetových trhoch v tomto období podnietili na strane jednej nárast protekcionizmu a na druhej bolo medzi štátmi badať prejavy multilaterálneho liberalizmu. Práve úsilie krajín presadzujúcich návrat k liberalistickým koncepciám medzinárodného obchodu viedlo k postupnému formovaniu multilaterálne riadeného systému zodpovedného za reguláciu a rozvoj medzinárodných hospodárskych vzťahov. Spolupráca v oblasti medzinárodného obchodu mala za následok usporiadanie medzivládnych rokovaní, ktoré postupne vyústili do vzniku medzinárodných inštitúcií pre oblasť hospodárstva a obchodu. Jednou z najvýznamnejších organizácií tohto druhu je Svetová obchodná organizácia (World Trade Organization – ďalej ako „WTO“). WTO vznikla ako medzinárodná inštitúcia dohliadajúca na priebeh a riešenie sporov v rámci medzinárodného obchodu. A keďže regulácia svetového obchodu istým spôsobom spadá aj pod pôsobnosť KP, musí byť v súlade s direktívami WTO. V súvislosti s touto problematikou je vhodné pripomenúť aj vzťah medzi pravidlami medzinárodného obchodu a pravidlami pre ochranu ľudských práv,⁵¹ avšak z dôvodu komplexnosti tejto problematiky sa v tejto kapitole budeme orientovať len na zistenie legitimacy KP v rámci WTO. Keďže opatrenia na ochranu ľudí, zvierat, rastlín atď. vo svojej podstate často určitým spôsobom obmedzujú obchod a tým vyvolávajú obavy ohľadom prípadného porušenia pravidiel WTO a práv členských štátov. Avšak tieto opatrenia sú prípustné ak v konečnom dôsledku nepovedú k neoprávnenej alebo svojvoľnej diskriminácii. Ambíciou tejto časti práce je preto overiť Dohodu o WTO a jej výnimky a stanoviť či je KP v súlade s medzinárodným obchodným právom.

4.1. Svetová obchodná organizácia

Už od roku 1948 zabezpečovala systém regulácie svetového obchodu predchodkyňa WTO, Všeobecná dohoda o clách a obchode (ďalej ako „GATT“). WTO ako medzinárodná organizácia bola založená na základe Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (ďalej ako „Dohoda WTO“), ktorá nadobudla platnosť 1. januára

⁵¹ Na jednej strane obchod s konfliktnými diamantmi predstavuje zdroj financovania skupín, sietí a jednotlivcov, ktorí sa podieľajú na sústavnom porušovaní základných ľudských práv ako právo na život a osobnú slobodu. Naopak cezhraničný obchod s diamantmi na alebo mimo územia členov WTO podnecuje vznik kolízie medzi pravidlami slobodného obchodu a ochranou ľudských práv. Porušovanie ľudských práv je prítomné nielen počas priebehu obchodu (napr. ťažba) ale aj pri spotrebe obchodných ziskov (napr. nákup zbraní).

1995.⁵² Dohoda bola podpísaná počas tzv. Uruguajského kola GATT v roku 1994, kde sa členovia Ministerskej konferencie zaviazali podpisom Záverečného aktu vytvoriť túto organizáciu. Na rozdiel od WTO, môžeme GATT definovať ako systém obchodných pravidiel vychádzajúcich zo Všeobecnej dohody o clách a obchode. Hoci formálne plnila mnohé z úloh medzinárodných organizácií v skutočnosti predstavuje medzinárodný obchodný režim.⁵³ Po vzniku WTO sa tento obchodný režim stal súčasťou medzinárodnej organizácie a naďalej funguje v rámci nej. Ďalším rozdielom medzi GATT a WTO je, že pod pôsobnosť GATT spadal hlavne obchod s tovarmi, pričom WTO zahŕňa aj obchod s so službami, duševným vlastníctvom a investíciami.

4.1.1. Mnohostranný charakter a ciele WTO

Existuje viacero spôsobov, akými môžeme definovať Svetovú obchodnú organizáciu. V prvom rade WTO predstavuje globálne multilaterálne fórum, teda miesto kde členovia vlád rokujú o pravidlách vzájomného obchodu a je taktiež platformou pre urovnávanie sporov medzi členskými štátmi resp. účastníkmi porušujúcimi pravidlá WTO. Základom činnosti WTO sú rokovania, ktorých výsledkom je tvorba mnohostranných dohôd založených na odstraňovaní prekážok obchodu, čím prispievajú k jeho liberalizácii. V niektorých prípadoch (napr. ochrana spotrebiteľa, životného prostredia) je predmetom rokovaní aj podpora dodržiavania prekážok v obchode.

Ďalej môžeme WTO považovať za súbor medzinárodných pravidiel. Dokumenty zaväzujú členské štáty, aby zosúlادili svoju obchodnú politiku so základnými právnymi pravidlami stanovenými v multilaterálnych zmluvách. Čo v konečnom dôsledku vedie k unifikácii celosvetovo-platných obchodných pravidiel. Treťou dôležitou úlohou WTO je poskytovanie pomoci pri urovnávaní sporov. Pri vzniku konfliktných záujmov si mnohé zmluvy vyžadujú interpretáciu. V dôsledku rozdielov v interpretácii zmlúv sú spôsoby a postupy riešenia sporov upravené v rámci dohôd na vopred dohodnutých právnych podkladoch.

Medzi ďalšie funkcie patrí správa multilaterálnych obchodných zmlúv, taktiež poskytuje rámec pre správu, realizáciu a pôsobenie týchto zmlúv; správa Dohovoru

⁵² Záverečný Dokument Uruguajského kola. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-04-3388/114811c> s. 1.

⁵³ ŠČEPÁN, M.: *Svetová obchodná organizácia*. 2011. s. 109.

o pravidlách a postupoch pri urovnávaní sporov; správa Mechanizmu preskúvania obchodnej politiky a spolupráca s inými medzinárodnými inštitúciami.⁵⁴

Z preambuly Dohody WTO vyplýva, že cieľom WTO je „dosiahnutie rastu životnej úrovne, plnej zamestnanosti a zároveň rast reálneho dôchodku a efektívneho dopytu zvyšovaním výroby a obchodu prostredníctvom udržiavania ekonomických a obchodných vzťahov. Členské štáty sa zaviazali hospodáriť tak, aby dosiahli optimálne využitie zdrojov a tým dbali na trvalý rozvoj, ochranu a zachovanie životného prostredia spôsobom zlučiteľným s ich potrebami a záujmami na rôznych úrovniach ekonomického rozvoja. Pričom dôležitým cieľom je aj úsilie rozvinutých štátov poskytnúť pomoc rozvojovým krajinám, aby tak prispeli k zvýšeniu ich účasti na medzinárodnom obchode.“⁵⁵ Avšak v prvom rade je podstatou činnosti WTO predovšetkým liberalizácia svetového obchodu. Činnosť WTO sa riadi základnými princípmi na ktorých je univerzálny obchodný systém založený. Najvýznamnejšie zásady sú nediskriminácia,⁵⁶ slobodný obchod, transparentnosť a záväzný charakter, korektná hospodárska súťaž a reciprocita.⁵⁷

4.1.2. Štruktúra WTO

Keďže medzinárodným organizáciám prináleží štruktúra orgánov, v rámci WTO ju stanovuje Článok IV Dohody WTO. Najvyšším orgánom je Ministerská konferencia. Schádza sa minimálne raz za dva roky a je tvorená predstaviteľmi všetkých členských štátov. Má výhradné právo prijímať rozhodnutia týkajúce sa mnohostranných dohôd. Ďalším orgánom je Generálna rada plniaca funkciu Ministerskej konferencie počas obdobia medzi jej zasadnutiami. Členov tvoria taktiež zástupcovia všetkých členských štátov a na základe Dohody WTO vykonáva aj funkciu Orgánu na urovnávanie sporov a zároveň Orgánu na preskúvanie obchodnej politiky. Pod vedením Generálnej rady pôsobia Rady pre obchod s tovarom, obchod so službami a pre obchodné aspekty práv duševného vlastníctva. Ich úlohou je dohliadať na plnenie príslušných multilaterálnych dohôd. Permanentný orgán predstavuje Sekretariát WTO na čele s Generálnym riaditeľom,

⁵⁴ Dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácii. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-05-2188/113611c> s. 1.

⁵⁵ *Ibid.*

⁵⁶ Nediskriminačné zaobchádzanie zabezpečuje používanie Doložky najvyšších výhod (ďalej ako „DNV“) a Doložky národného zaobchádzania (ďalej ako „DNZ“). Na základe DNV sa krajiny zaväzujú poskytnúť si vzájomne všetky výhody, ktoré boli v minulosti poskytnuté a budú v budúcnosti poskytovať tretím stranám. Teda sa automaticky rozšíria na ostatných členov. Podstatou DNZ je rovnaké zaobchádzanie so zahraničnými tovarmi, fyzickými a právnickými osobami na území členských štátov ako so svojim vlastným tovarom, fyzickými a právnickými osobami.

⁵⁷ V rámci uplatňovania Všeobecného systému colných preferencií sú preferencie poskytované rozvojovým krajinám nerecipročne.

ktorým je v súčasnosti Roberto Azevêdo. Sekretariát vykonáva úlohy zverené členmi v mene WTO, taktiež poskytuje technickú pomoc, poradenstvo a iné. Medzi ďalšie orgány patria Výbor pre obchod a rozvoj, Výbor pre obmedzenia uplatňované z dôvodu platobnej bilancie a Výbor pre rozpočet, financie a správu, ktoré vykonávajú činnosti tiež pod dohľadom Generálnej rady. WTO sa od ostatných medzinárodných organizácií odlišuje tým, že rozhodnutia nad rámec členov nemôže vykonávať žiadny orgán. Rozhodnutia prijímajú členské štáty konsenzom.

4.1.3. Právny základ WTO

Základ práva WTO ako multilaterálneho obchodného systému vymedzuje Záverečný akt Uruguajského kola. O základných prameňoch práva WTO pojednáva tento akt v prvom odseku, pričom „Dohoda o založení WTO, ministerské deklarácie a rozhodnutia a Dohoda o záväzkoch vo finančných službách“⁵⁸ sú uvedené v prílohách Aktu a predstavujú výsledky predchádzajúcich rokovaní GATT. Činnosť WTO a vymedzenie vzájomných práv a povinností, teda právnych vzťahov medzi členskými štátmi vychádzajú z dokumentov, ktoré boli dojednané najmä počas Uruguajského kola GATT. Multilaterálne dohody, ktoré tvoria piliere WTO sú:

- Všeobecná dohoda o clách a obchode (GATT) z roku 1994, ktorá doplnila GATT z roku 1947 a tým bola formálne včlenená do WTO.
- Všeobecná dohoda o obchode a službách (GATS) upravuje obchod so službami.
- Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS) určuje pravidlá pre obchod týkajúci sa práv duševného vlastníctva.

Okrem uvedených primárnych prameňov WTO, tento multilaterálny systém vychádza aj z ďalších prameňov. Tieto pramene však pre členov nemusia vytvárať v rámci pravidiel WTO záväzné práva a povinnosti, predovšetkým slúžia na interpretáciu, dopĺňanie alebo špecifikáciu ustanovení základných právnych prameňov WTO. Za ostatné pramene práva WTO považujeme:⁵⁹

- Rozhodnutia orgánov WTO
- Dohody prijaté v kontexte WTO
- Správy orgánov WTO na urovnávanie obchodných sporov
- Zvykové medzinárodné právo

⁵⁸ *Záverečný Dokument Uruguajského kola*. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-04-3388/114811c> s. 1.

⁵⁹ ŠČEPÁN, M.: *Svetová obchodná organizácia*. 2011. s. 114.

- Iné medzinárodné dohody
- Neskoršia prax členov WTO a história obchodných rokovaní

Dohoda o založení WTO

Za základný prameň WTO považujeme Dohodu o založení Svetovej obchodnej organizácie. Dohoda formálne pozostáva z preambuly, 16 krátkych článkov a štyroch príloh. V preambule zmluvy uvádzajú zmluvné strany fundamentálne ciele, ktoré sledujú založením tejto organizácie a stanovujú, že nástrojmi dosahovania cieľov budú mnohostranné dohody vychádzajúce z princípov WTO. Na základe odseku 1 v článku II Rozsah pôsobnosti WTO definuje táto zmluva WTO ako „spoločný inštitucionálny rámec na riadenie obchodných vzťahov medzi svojimi členmi v otázkach spojených s dohodami a so súvisiacimi právnymi nástrojmi zahrnutými do príloh k tejto dohode.“⁶⁰ Prílohy Dohody tvoria:

- Príloha 1A: Mnohostranné dohody o obchode s tovarom
Príloha 1B: Všeobecná dohoda o obchode so službami
Príloha 1C: Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva
- Príloha 2: Dohovor o pravidlách a postupoch urovnávania sporov
- Príloha 3: Mechanizmus preskúmania obchodnej politiky
- Príloha 4: Viacstranné obchodné dohody

Podľa Článku II sú mnohostranné obchodné zmluvy zahrnuté v prílohách 1-3 záväzné pre všetkých členov. Na rozdiel od nich sú viacstranné zmluvy uvedené v prílohe 4 záväzné len pre členov, ktorí ich prijali.

4.2. Imunita legislatívy diamantov v rámci WTO

Kimberlejský proces funguje na základe národnej legislatívy schválenej každou členskou krajinou, ktorá prijala KPCS. Keďže už predtým spomínané ciele a činnosť KP nasvedčujú tomu, že podstatou činnosti KP je regulácia obchodných vzťahov medzi členmi a nečlenmi je vysoká pravdepodobnosť, že bude v rozpore s pravidlami WTO. WTO vychádza z medzinárodnej zmluvy GATT, ktorej zámerom bolo presadenie férového medzinárodného obchodu. Táto dohoda sa týka aj Základného dokumentu KP. Preto na základe článku XI GATT, WTO zakazuje obmedzenia a zákazy obchodu medzi ostatnými členmi okrem určitých výnimiek.

⁶⁰ Dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácii. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-05-2188/113611c> s. 1.

4.2.1. Porušovanie pravidiel WTO

Podľa oddielu III písmena c) Dokumentu KP Kimberlejský proces nariaďuje členským krajinám aby „sa uistili, že žiadna dodávka surových diamantov nie je dovezená z a vyvážaná do nečlenskej krajiny.“⁶¹ Kimberlejské schéma reprezentuje jednu z priamych kolízií medzi ochranou ľudských práv a princípmi WTO pre liberalizáciu obchodu. KP sa pri dosahovaní cieľov spolieha na použitie diskriminačných sankcií (najmä zákazov) medzi členmi a nečlenmi. Táto regulácia obchodu s diamantmi je vykonávaná prostredníctvom vnútroštátnej legislatívy avšak v rámci WTO si vyžaduje dodržanie princípu nediskriminácie, ktorá je uvedená v článkoch I, XIII GATT 1994 tak ako aj v článku XI v ustanovení vyzývajúcom k odstráneniu kvantitatívnych obmedzení.

Na základe všeobecnej zásady použitia doložky najvyšších výhod v článku I GATT, zakazuje WTO svojim členom zaobchádzať s importovaným alebo exportovaným tovarom odlišného pôvodu takým spôsobom, ktorý by ho diskriminoval. KP považuje za základné kritérium pôvod drahokamov (na rozdiel od kvality jednotlivých kameňov), na základe ktorého sa rozhodne, či sa povolí ich export alebo import. To však poukazuje na diskrimináciu z pohľadu pôvodu tovarov a tak porušuje dodržiavanie DNV. Hlavným cieľom KP je prerušenie väzby medzi diamantmi a ozbrojenými konfliktami prostredníctvom selektívneho povoľovania vstupu tovarov na trh členov KP, čím však dochádza k nesúladu s článkom XI, ktorý zakazuje členom WTO uplatňovať akékoľvek kvantitatívne obmedzenia. Za ďalšie porušovanie pravidiel WTO vychádzajúc z používania nástrojov KP jeho členmi môžeme považovať aj rozdielne zaobchádzanie s tovarmi (na rozdiel od zásady rovnakého zaobchádzania vo WTO). Rozdielne zaobchádzanie môže vzniknúť z dôvodu rôznorodosti certifikátov KPCS, keďže každý člen KP má svoj vlastný, a tým viesť k predĺženiu dovozných procesov. Na viac môžu nastať aj prípady, v ktorých podozrenie konfliktného pôvodu dodávok drahokamov sťaží ich prístup na trhy ostatných členských štátov.

Aplikácia KP ako obchodného práva a vyriešenie potenciálneho konfliktu medzi požiadavkami KPCS a zásadou nediskriminácie vo WTO podnietili vznik rozporov medzi rokujúcimi stranami a rozdelili ich tak na dva tábory. Štáty ako USA, Kanada a Japonsko požadovali preventívne záruky na zaistenie kompatibility KPCS s požiadavkami WTO. Naopak ostatní členovia, na čele so Švajčiarskom a Európskymi Spoločenstvami presadzovali názor, že post hoc požiadanie o všeobecnú výnimku vyrieši problémy

⁶¹ KIMBERLEY PROCESS: *Kimberley Process Certification Scheme Core document* . [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/kpcs-core-document>> s. 6.

prípadného porušenia zásad nediskriminácie a prístupu na trh. Konečným riešením pre predchádzanie potenciálneho konfliktu bolo zabezpečenie výnimky, ktorá bola prijatá ešte predtým ako krajiny implementovali legislatívu KPCS. To zabezpečilo oslobodenie od ich záväzkov vyplývajúcich z členstva WTO. Preto bola v roku 2003 udelená KP tzv. výnimka Kimberley s dobou trvania 6 rokov. Jedenásť žiadajúcich štátov⁶² bolo na základe rozhodnutia ministerskej konferencie vyňatých z povinností plniť ustanovenia Dohody WTO poskytnúť doložku najvyšších výhod v článku I, článku XI týkajúceho sa odstránenia kvantitatívnych opatrení a povinnosť pre nediskriminačnú správu kvantitatívnych obmedzení v článku XIII.

4.2.2. *Výnimky v rámci WTO*

WTO nemá všeobecnú zákonodarnú spôsobilosť. Naopak tri druhy právomocí delegujú Ministerskej konferencii zákonodarnú právomoc pri zmenách a doplnkoch alebo pri interpretácii a vytváraní nových pravidiel. V súlade s dohodou WTO sú to výhradné právo prijať interpretácie dohôd v článku IX odsek 2, právomoc prijať zmenu alebo doplnok k ustanoveniam príslušných mnohostranných dohôd v článku X odseku 1 a právomoc udeliť výnimku zo záväzkov podľa článku IX odsek 3.

Interpretácia výnimiek ako presných výhrad stavia právomoc udeliť výnimku do kontrastu voči právomoci schvaľovať interpretácie a navrhovať zmeny právnych predpisov WTO. Kým posledné dva nástroje upravujú právne predpisy pre celé členstvo, právomoc udeliť výnimku vychádza z potreby upraviť povinnosti v jednotlivých prípadoch a konkrétnych situáciách. V rámci WTO môžu byť udelené výnimky nielen individuálneho, ale aj kolektívneho charakteru. Prijatie kolektívnych výnimiek pozastavuje plnenie záväzkov pre všetkých potenciálnych členov alebo členov skupín. Rozlišujeme dva druhy kolektívnych výnimiek. Prvé sú poskytované pre konkrétne definované opatrenia a situácie s cieľom koordinovať právo WTO s inými medzinárodnými režimami. Tieto výnimky legalizujú pravidlá prijaté v rámci iných režimov, a tým zabraňujú vzniku rozporov v legislatíve. Takouto výnimkou je aj výnimka Kimberley. Druhú skupinu tvoria výnimky prijaté s cieľom legalizovať abstraktne definované opatrenia pre určitý okruh členov. Príkladom udelenia výnimky tohto druhu je všeobecný systém colných preferencií poskytovaný rozvojovým krajinám (GSP).

⁶² WORLD TRADE ORGANIZATION: *Waiver concerning Kimberley Process Certification Scheme*. WT/L/518. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/thewto_e/gcounc_e/meeting_july05_e.htm>

Právny základ pre prijímanie výnimiek predstavuje článok IX dohody WTO, ktorý povoľuje ministerskej konferencii, aby vyňala členov z plnenia záväzkov vyplývajúcich z dohody WTO alebo ostatných multilaterálnych obchodných dohôd. Jedinou požiadavkou podľa tohto článku je existencia „výnimočných okolností,“ ktoré však dohoda bližšie nešpecifikuje. V konkrétnych neodkladných situáciách, v ktorých dodržiavanie pravidiel nie je prijateľná možnosť, umožňuje existencia „výnimočných okolností“ členom legalizáciu nekompatibilných opatrení. V roku 2012 WTO udelilo a predĺžilo platnosť celkovo 12 výnimkám. Výnimka pre KP bola predĺžená až do roku 2016.⁶³

Rozhodnutie poskytnúť výnimku musia schváliť tri štvrtiny všetkých členov. V súlade s odsekom 4 článku IX je platnosť výnimiek časovo ohraničená. V prípade platnosti dlhšej ako 1 rok, Ministerská konferencia každoročne posudzuje či výnimočné skutočnosti, ktoré odôvodňujú trvanie výnimky ešte stále trvajú, či boli dodržané termíny a podmienky jej uplatňovania. V závislosti od výsledných posudkov môže byť platnosť výnimky predĺžená, upravená alebo ukončená.

4.2.3. Výnimky v rámci GATT

Najdôležitejšou súčasťou prílohy 1A Dohody WTO je multilaterálna zmluva GATT z roku 1994. Na základe odseku 1 článku XVI Dohody WTO „ak nie je stanovené touto dohodou [WTO] alebo mnohostrannými obchodnými dohodami inak, WTO sa bude riadiť rozhodnutiami, postupmi a bežnými praktikami dodržiavanými zmluvnými stranami GATT 1947 a orgánmi zriadenými v rámci GATT 1947“⁶⁴ vyplýva, že WTO vo veľkej miere vychádza z GATT, teda nadväzuje na najdôležitejšie prvky tejto zmluvy a predstavuje tak referenčný rámec WTO. Podľa odseku 1 GATT 1994, táto zmluva obsahuje „ustanovenia Všeobecnej dohody o clách a obchode z 30. októbra 1947 [...], ako boli upravené, doplnené alebo inak pozmenené ustanoveniami právnych nástrojov, ktoré nadobudli platnosť pred nadobudnutím platnosti Dohody WTO.“⁶⁵

Legislatíva WTO umožňuje každému členovi na základe článku XX Všeobecné výnimky GATT 1947 požiadať o udelenie výnimky s podmienkou, že sa tieto opatrenia „nebudú uplatňovať ako prostriedok diskriminácie a skrytého obmedzenia obchodu.“⁶⁶

⁶³ WORLD TRADE ORGANIZATION: *Implementation and monitoring*. In: *WTO Annual Report 2013*. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/anrep13_chap4_e.pdf> s. 4.

⁶⁴ *Dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácii*. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-05-2188/113611c> s. 6.

⁶⁵ *Všeobecná dohoda o clách a obchode 1994*. Z.z. 152/2000 [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-07-3432/114855c> s. 1.

⁶⁶ *General Agreement on Tariff and Trade 1947*. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47_e.pdf> s. 45.

Avšak dohoda ďalej uvádza, že „žiadne ustanovenia v tejto zmluve nesmú byť interpretované tak aby zabraňovali prijatiu a výkonu opatrení ktorejkoľvek zmluvnej strany v našom prípade ak je to nevyhnutné na⁶⁷ ochranu verejnej morálky, života a zdravia ľudí, zvierat a rastlín a iné. Na základe úvodných ustanovení tzv. *chapeau*, ktoré boli koncipované tak, aby výnimky nemohli byť zámerne zneužívané na protekcionistické účely,⁶⁸ článku XX GATT 1947 výnimka Kimberley je legitímna ak spĺňa nasledovné podmienky:

- Regulácia musí byť v súlade s výnimkou, čo znamená, že regulácia musí byť nevyhnutná na ochranu verejnej morálky, ochrany zdravia a života ľudí, zvierat,...
- Regulácia musí byť v súlade s úvodným ustanovením článku XX GATT, čo znamená že, zmluvné strany sa „musia zdržať konania, ktoré by bolo v rozpore s predmetom a účelom zmluvy.“

Výnimky uvedené v článku XX sú jediným ustanovením, ktoré odôvodňuje akékoľvek porušenie GATT a preto poskytuje imunitu ktorýmkoľvek výzvam predloženým zmluvnou stranou. Výnimka Kimberley rieši potenciálny konflikt medzi KPCS a právom WTO vylúčením obchodných opatrení KPCS z aplikácie viacerých noriem GATT. Pre prípad KP sú relevantné výnimky na základe článku XX písmen a) a b). Cieľom KP nie je regulovať taký druh produktu, ktorý je nemorálny, ani pretože jeho výroba ohrozuje verejnú mienku, ale preto, lebo obchod s týmito tovarmi je neustále spájaný s porušovaním ľudských práv, terorizmom atď. Legitimitu v prípade výnimky z dôvodu ochrany verejnej morálky XX a) demonštruje aj fakt, že vďaka kampaniam mimovládnych organizácií a činnosti OSN sa upozornilo na tieto skryté väzby. Inštitúcie vysvetlili vzťah medzi obchodom s diamantmi a financovaním násilia snažiac sa udržať obchod s diamantmi čistý a v súlade s morálnymi zásadami, čím prispeli k vytvoreniu morálnosti tejto témy. Pretože práve „konfliktné“ diamanty prostredníctvom financovania kriminálnikov a ich násilných činov poškvŕňujú morálne zásady. Na strane druhej však regulácia KP zahŕňa aj tovary, ktoré nemusia nevyhnutne patriť pod pôsobnosť KP. Jedná sa hlavne o surové diamanty, ktoré nepochádzajú z povstalcami ovládaných území, a však nedisponujú certifikátmi pôvodu z iných dôvodov. Aj napriek mnohým dôkazom, ktoré poukázali na vzťah medzi „konfliktnými“ diamantmi a ochranou ľudského života, postup ťažby a získavania

⁶⁷ *General Agreement on Tariff and Trade 1947*. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47_e.pdf> s. 45.

⁶⁸ Chapeau kladie dôraz na spôsob, akým je príslušné opatrenie použité. Pretože uplatnenie opatrení nesmie predstavovať prostriedok ľubovoľnej alebo neoprávnenej diskriminácie, alebo skryté obmedzenie medzinárodného obchodu. Teda toto ustanovenie vyžaduje, aby sa výnimky používali v dobrej viere.

surových diamantov nemusí nevyhnutne ohrozovať ľudský život. Keďže podľa Svetovej diamantovej rady sa v súčasnosti obchod s diamantmi znížil približne na 1% (99% je obchodovaných pod mandátom OSN)⁶⁹, demonštruje, že spomínaný odkaz zahŕňa len časť obchodu s neopracovanými diamantmi, ktoré celkovo spadajú pod rozsah pôsobnosti KP. Teda výnimka z dôvodu ochrany ľudského života a zdravia podľa článku XX písmena b) môže byť spochybnená.

Takisto článok XXI Bezpečnostné výnimky stanovuje, že každé obchodné obmedzenie používané s účelom národnej bezpečnosti alebo prijaté s cieľom dodržiavania akýchkoľvek záväzkov podľa Charty OSN, má nárok na výnimku. Prvým dôvodom relevantnosti tejto výnimky pre KPCS je väzba medzi surovými diamantmi a financovaním terorizmu resp. obchodovaním so zbraňami atď., ktorá môže predstavovať spôsob ohrozenia národnej bezpečnosti a destabilizácie situácie v členských štátoch KP aj WTO. V druhom rade sa ciele KP stotožňujú s hoci predtým neúspešnou snahou OSN odstrániť obchod s „konfliktnými“ diamantmi. Zámer OSN zamedziť porušovaniu základných ľudských práv a slobôd uvedených v Charte OSN prostredníctvom nelegálneho obchodu s diamantmi, iniciovali najmä VZ OSN a BR OSN. Oba orgány OSN podporovali vznik KP a po jeho založení vydali rezolúcie,⁷⁰ ktorými vyzývali všetky štáty aby sa k nemu pripojili, a zároveň tieto rezolúcie predstavovali podklad pre implementáciu KPCS. Čo tiež značí, že KP celkovo spadá pod mandát OSN. V konečnom dôsledku môžeme skonštatovať, že na základe obchodných obmedzení zavedených KP, či už s cieľom ochrany národnej bezpečnosti alebo dodržiavania záväzkov v rámci OSN, článok XXI GATT o bezpečnostných výnimkách poskytuje ochranu výnimky pre implementáciu tejto schémy.

Z prvej kapitoly vyplynulo, že diamanty patria ku skupine komodít, ktoré po období krízy zažívajú renesanciu svojej popularity. Podobne ako zlato, striebro a ďalšie drahé kovy, aj diamanty sú vo veľkej miere využívané na účely investovania. Práve preto by sme chceli upozorniť na možnosť uplatnenia výnimky pre implementáciu KPCS z hľadiska písmena c) článku XX GATT, ktorý pojednáva o možnosti udeliť výnimku týkajúcej sa obmedzení importov a exportov zlata alebo striebra. V prvom rade by právoplatnosť tejto výnimky mohla byť demonštrovaná príslušnosťou diamantov ku skupine komodít. Na

⁶⁹ WORLD DIAMOND COUNCIL: *Fact 10*. In: *Diamond Facts*. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://diamondfacts.org/facts/fact_10.html>

⁷⁰ Rezolúcia VZ č. 56/263 a Rezolúcia BR č. 1459 sú dostupné na internete: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/56/263&Lang=E> a <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/227/58/PDF/N0322758.pdf?OpenElement>>

strane druhej však legitimitu oslabuje špecifické znenie, a teda vymedzenie konkrétneho druhu komodít, na ktoré sa udelenie výnimky vzťahuje, v tomto prípade sú to „zlato alebo striebro.“ Ďalej by sme navrhli uplatniť výnimku s neobmedzenou časovou platnosťou, ktorú by pre KP ako medzinárodnú iniciatívu členských štátov pri odstraňovaní nelegálneho obchodu s diamantmi, bolo najvýhodnejšie uplatniť. Ako sme uviedli vyššie, výnimka Kimberley bola od svojho schválenia predĺžená už trikrát. Neustále predlžovanie však môže mať vplyv na správne fungovanie KPCS. Nasvedčuje tomu pomerne zložitý proces rozhodovania, keďže s predĺžením platnosti výnimiek súvisí vyšetrowanie skutočností, v ktorom sa dokazuje, či je trvanie takejto výnimky po uplynutí platnosti ešte stále odôvodnené a či neboli porušené podmienky jej uplatňovania. Vypracované posudky sú potom poskytnuté členským štátom a nasledovným rozhodnutím Ministerskej konferencie sa stanoví, či sa jej platnosť predĺži, čo však v závislosti od vôle členských štátov WTO môže viesť aj k jej ukončeniu.

4.3. Zhrnutie

Výsledkom záverečnej kapitoly bolo zhodnotenie činnosti a štruktúry WTO. Po preskúmaní údajov sme zistili, že k jej najvýznamnejším prínosom v sfére medzinárodného obchodu je úsilie presadiť všestrannú liberalizáciu a odstraňovanie prekážok, čo v konečnom dôsledku prispelo k uľahčeniu obchodu medzi členskými štátmi. Ďalej treba nevyhnutne vyzdvihnúť aj snahu vytvoriť medzinárodne regulovaný právny obchodný systém. WTO taktiež prispieva unifikácii medzinárodných obchodných pravidiel medzi jej členmi, keďže legislatíva WTO je nadradená ich vnútroštátnemu právu, musia štáty prispôbiť svoj právny poriadok, tak aby bol v súlade s pravidlami WTO.

Pri analýze základného prameňa práva WTO, Dohody WTO, na základe nadobudnutých poznatkov z druhej kapitoly sme poukázali na kolíziu práva KP a WTO. Za najvýraznejšie porušenie legislatívy WTO považujeme nedodržanie všeobecných zásad nediskriminácie v článku I, XIII GATT 1994 a článku XI odstránenia kvantitatívnych obmedzení. Členovia KP sa ohľadom povolenia prístupu na trh rozhodujú na základe pôvodu diamantov, čím porušujú dodržiavanie práve DNV resp. tým dochádza aj k rozdielnemu zaobchádzaniu s tovarmi s pôvodom v iných krajinách. KP taktiež povoľuje používanie kvantitatívnych obmedzení nielen voči nečlenom alebo účastníkom nedodržiavajúcim svoje záväzky.

Vyššie uvedená kolízia legislatív a obava z implementácie KPCS v členských štátoch KP viedla žiadosti o udelenie dočasnej výnimky z niektorých dohôd WTO. Uplatňovanie výnimiek WTO v rámci GATT 1947 vymedzujú články XX a XXI. Po preskúmaní

problematiky výnimiek v rámci článkov GATT sme dospeli k názoru, že relevantnosť výnimky Kimberley demonštruje najmä písmeno a) článku XX, z ktorého vyplýva, že KP bol vyňatý z legislatívy WTO práve z dôvodu ochrany verejnej morálky v dôsledku odhalenia väzby medzi financovaním násilia a obchodu s diamantmi. Odvolávajú sa na väzbu resp. deštruktívne využitie drahokamov, sme zistili, že výnimka v rámci bezpečnostných výnimiek (v článku XXI) je relevantná najmä vyplývajúc z účelu ochrany národnej bezpečnosti a taktiež na základe podpory OSN, prispieť k odstráneniu porušovania ľudských práv v rámci obchodu s diamantmi. Pri skúmaní písmena b) XX sme zistili, že výnimka na ochranu zdravia a života ľudí môže byť spochybnená vychádzajúc z faktu, že ťažba a predaj surových diamantov nemusí vždy porušovať ľudské práva a financovať násilie. V poslednom rade by sme chceli navrhnúť možnosť uplatnenia výnimky Kimberley na základe písmena c) článku XX, týkajúceho sa dovozov a vývozov zlata alebo striebra. Pozitívom možnosti neobmedzenej časová platnosť tejto výnimky, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k aj zefektívneniu pôsobnosti a relevantnosti KP v rámci medzinárodného práva.

Záver

Svetový diamantový trh predstavuje trh nielen s luxusnými statkami ako sú napr. klenoty alebo brilianty, ale súčasne sa na ňom obchoduje aj so surovými drahokamami, ktoré ešte neprešli procesom spracovania. Keďže sa nejedná jedine o obchod s finálnymi produktmi, obchod s diamantmi je často vymedzovaný ako súčasť komoditných trhov. Výsledkom analýzy stavu svetového diamantového trhu, bolo zhodnotenie problematiky investovania do diamantov, čím autorka mienila poukázať nie iba na fakt, že obchod s diamantmi je považovaný za čoraz obľúbenejšiu možnosť alternatívneho investovania. Ale zároveň v tejto práci zdôrazňuje negatíva, ktoré so sebou investovanie do drahých kameňov prináša. Zo spracovaných údajov vyplynulo, že najatraktívnejšie ložiská diamantov sa nachádzajú najmä na území Afriky. Na druhej strane sú však najvýznamnejšie spracovateľské strediská súčasne so spotrebiteľskými trhmi situované v rozvinutých trhových ekonomikách. V dôsledku pomerne stabilných mierne rastúcich cien diamantov, dochádza k nárastu výroby syntetických diamantov. Z tohto dôvodu by sme odporúčali venovať zvláštnu pozornosť postaveniu syntetickým diamantov, ktoré sa podľa nás už dnes ukazujú byť znamenitou konkurenciou pôvodných briliantov.

Po preskúmaní vzťahu medzi obchodom s diamantmi a vnútroštátnymi konfliktami sme dospeli k tvrdeniu, že zneužívanie nerastných surovín na financovanie násilia má ničivý vplyv na hospodárstvo krajiny a jej obyvateľov, pričom tým značne prispieva aj k destabilizácii regiónu. Keďže sa financovanie konfliktov netýka všetkých krajín disponujúcich diamantovými zásobami (výnimkou je napr. Botswana), usudzujeme, že zlyhanie využitia diamantového bohatstva v prospech rozvoja, môže mať mnohé príčiny. V našej práci však za prvoradú príčinu považujeme nekompetentnosť v riadení krajiny. Týmto by sme chceli upozorniť na ďalšie problémy, ktoré môžu viesť k podobnému stavu, avšak v našej práci sme sa im nevenovali podrobnejšie. Jedná sa napr. o nedostatočne rozvinutý právny systém, absenciu vlastníckych práv, sociálnu nerovnosť, neexistenciu oficiálnych trhov a mnohé iné. Poukázaním na snahu medzinárodného spoločenstva, a to OSN a mimovládnych organizácií, odstrániť nelegálny obchod s diamantmi sme zmapovali historický kontext vytvorenia inštitúcie Kimberlejského procesu. Taktiež sme poukázali na jeho nedostatky, ku ktorým patrí predovšetkým jeho štruktúra, nedostatočne vykonávaná funkcia kontroly a monitorovania, tak ako aj absencia pôsobnosti KP v kontrole nadväzných fáz spracovania diamantov.

Záverečná časť práce pojednáva o problematike WTO a jeho vplyve na obchod s diamantmi. Podľa nášho názoru, môžeme za najvýznamnejší prínos WTO považovať

práve všestranné uľahčenie obchodu medzi jej členskými štátmi. Avšak v porovnaní so snahou KPCS, zamedziť nelegálnemu obchodu so surovými diamantmi, pri implementácii úprav medzinárodného obchodného práva dochádza medzi členskými krajinami oboch inštitúcií ku kolízii práva. Vyriešenie problému rozporov medzi týmito právnymi normami umožnila práve legislatíva WTO, ktorá povoľuje Ministerskej konferencii udeliť špeciálne druhy výnimiek z platnej legislatívy WTO, pre krajiny, ktoré o ne požiadajú. Takýmto spôsobom bola dočasne udelená výnimka Kimberley. Po analýze právnych prameňov možno konštatovať, že uplatnenie výnimky Kimberley môže byť považované za relevantné v prípade ochrany verejnej morálky (GATT článok XX písmeno a) a ochrany národnej bezpečnosti (GATT článok XXI). Na druhej strane však výnimka s účelom ochrany zdravia a života ľudí (GATT článok XX písmeno b), môže byť podľa nás spochybnená. Na záver by sme radi navrhli možnosť KP uplatniť resp. požiadať WTO o výnimku týkajúcu sa importov a exportov zlata alebo striebra, ktorá by z hľadiska neobmedzenej časovej platnosti bola pre KP najužitočnejšia.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje/ monografie

- BIERI, Franziska. 2010. *From blood diamonds to Kimberley Process : How NGO's cleaned up the global diamond industry*. Farnham, Surrey, England : Ashgate, 2010. 215 s. ISBN 978-0-7546-7990-5
- KALÍSKÁ, Emilie a kol. 2010. *Medzinárodní obchod v 21. století*. 1.vyd. Praha : Grada Publishing, 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8.
- LIPKOVÁ, Ľudmila a kol. 2011. *Medzinárodné hospodárske vzťahy*. 1.vyd. Bratislava : Sprint dva, 2011. 436 s. ISBN 978-80-89393-37-4.
- SVATOŠ, Miroslav a kol. 2009. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1.vyd. Praha : Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.
- ŠČEPÁN, Michal. 2011. *Svetová obchodná organizácia*. 1. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2011. 246 s. ISBN 978-80-225-3332-4.

Odborné články a štúdie

- DRIENSKY, Miroslav. 2011. *Luxusný trh s diamantmi rastie*. In: *Profit : ľudia - peniaze – podnikanie*. ISSN 1335-46202011, 2011, roč. 19, č. 7, s. 22-23
- FEICHTNER, Isabel. 2009. *The Waiver Power of the WTO: Opening the WTO for Political Debate on the Reconciliation of Competing Interests*. In: *European Journal of International Law*. ISSN 0938-5428, 2009, roč. 20, č. 3. s. 615-645
- STUHLÍK, Roman. *Diamant nie je investícia : cena žiadneho investičného nástroja nepozná iba jeden smer*. In: *Investor : financie & investície & poradenstvo*. ISSN 1335-8235, 2010, roč. 11, č. 1, s. 32 – 33
- ŠIPULOVÁ, Katarína. 2009. *Postkonfliktná konsolidácia a rekongiliácia spoločenských systémov – Rwanda a Sierra Leone*. In: *Medzinárodní vzťahy*. ISSN 0323-1844, roč. 44, č. 2, 2009. s. 5-24
- VANKO, Samuel. *Ošial' drahého sklíčka*. In: *Investor : sprievodca vo svete financií*. ISSN 1335-8235, 2007, roč.8, č. 1, s. 44-45.
- VOVKOVÁ, Katarína. VOVK, Martin. 2011. *Investovanie do drahých kameňov*. In: *Finančný manažér : periodikum Slovenskej asociácie podnikových finančníkov*. ISSN 1335-5813. 2011, roč. 11, č. 2, s. 52-56.
- WOODY, Karen E. 2007. *Diamonds on the Souls of Her Shoes: The Kimberley Process and the Morality Exception to WTO Restrictions*. In: *Connecticut Journal of International Law*. ISSN 0897-1218, 2007, roč. 22, č. 1. s. 335-356

Internetové zdroje

- ANTWERP WORLD DIAMOND CENTRE: *Kimberley Process Administrative Decision on the Central African Republic (Temporary Suspension)*. [online].

[cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<https://www.awdc.be/en/kimberley-process-administrative-decision-central-african-republic-temporary-suspension>>

- BROOKS-RUBIN, Brad. 2013. *What Would Kimberley Do? : What China's 2014 chairmanship of the Kimberley Process could tell the world.* In: *Ethisphere*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://ethisphere.com/magazine-articles/what-would-kimberley-do/>>
- BUSINESS INTELLIGENCE – MIDDLE EAST : *Worldwide diamond consumption to surge by more than 60% by end of decade.* 2013. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bi-me.com/main.php?id=63056&t=1&c=3&cg=3&mset=1021>>
- ČESKÉ DIAMANTY : *Diamantové burzy.* In: *Investiční diamanty.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.ceske-diamanty.cz/Diamantova_burza.asp>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *4C – Hodnotenie diamantov.* In: *Všeobecné informácie.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/4c-hodnotenie-diamantov>>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *Certifikácia diamantov.* In: *Všeobecné informácie.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/certifikacia-diamantov>>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *Diamantové dejiny.* In: *História.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/historia/diamantove-dejiny>>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *Investície do diamantov.* In: *Investície.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/investicie/investicie-do-diamantov>>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *Vlastnosti diamantov.* In: *Diamant..* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/vlastnosti-diamantov>>
- DIAMONDS INTERNATIONAL CORPORATION : *Vznik diamantov.* In: *Všeobecné informácie.* [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.dicholding.com/sk/diamant/vseobecne-informacie/vznik-diamantov>>
- GLOBAL REPORTING INITIATIVE : *WHAT IS GRI?.* In: *About GRI.* [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<https://www.globalreporting.org/information/about-gri/what-is-GRI/Pages/default.aspx>>

- GLOBAL WITNESS : *Cote d'Ivoire*. In: *Conflict Diamonds*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete:
<<http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/cote-divoire>>
- GLOBAL WITNESS : *Venezuela*. In: *Conflict diamonds*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.globalwitness.org/campaigns/conflict/conflict-diamonds/venezuela>>
- KRAWITZ, Avi. 2012. *Kimberley Process Chair Proposes New Conflict Diamond Definition*. In: *Rapaport/Diamonds.net*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.diamonds.net/News/NewsItem.aspx?ArticleID=40092>>
- MORTON, Jeffrey. S. 2005. *The Legal Regulation of Conflict Diamonds*. In: *Politics & Policy*. [online]. [cit.2014-02-02]. Dostupné na internete: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1747-1346.2005.tb00801.x/abstract>>
- PÁLKOVÁ, Dana. 2006. *Ani zlato, ani med'. Investíciou budúcnosti sú diamanty*. In: *Podniky a trhy*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://hn.hnonline.sk/ani-zlato-ani-med-investiciou-buducnosti-su-diamanty-204742>>
- PÁLKOVÁ, Dana. 2007. *Diamantový trh sa mení*. In: *Podniky a trhy*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://hn.hnonline.sk/diamantovy-trh-sa-meni-225866>>
- PARTNERSHIP AFRICA CANADA : *Conflict Diamonds Today*. 2013. In: *Conflict Diamonds*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.pacweb.org/en/conflict-diamonds-today>>
- PARTNERSHIP AFRICA CANADA : *Diamonds, Death and Destruction*. 2013. In: *Conflict Diamonds*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.pacweb.org/en/diamonds-death-and-destruction>>
- PRESS TV: *Kimberley process suspends Central African Republic*. In: *More from Africa*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.presstv.ir/detail/2013/05/28/305811/trade-in-car-diamonds-banned/>>
- SCHEFER, Krista N. 2007. *Chilling the Protection of Human Rights: What the Kimberley Process Waiver Can Tell Us About the WTO's Effect on International Law*. In: *NCCR Trade Regulation Working Paper No. 2007/03*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <<http://phase1.nccrtrade.org/images/stories/publications/IP4/chilling%20effect%20revised.pdf>>

- SCHÖNWIESNER, Roman. 2002. *Diamantový biznis zažíva veľké zmeny*. In: *Nefinančný sektor*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://firmy.etrend.sk/firmy-nefinancny-sektor/diamantovy-biznis-zaziva-velke-zmeny.html>>
- U.S. GEOLOGICAL SURVEY: *What is a Alluvial Mining?*. In: *Alluvial Diamond Mining Project*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://geology.er.usgs.gov/eespteam/diamondproject/alluvialmining.htm>>
- WEXLER, Lesley. 2010. *REGULATING RESOURCE CURSES : INSTITUTIONAL DESIGN AND EVOLUTION OF THE BLOOD DIAMOND REGIME*. In: *Cardozo Law Review*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://ezproxy.cvtisr.sk:2732/ehost/detail?vid=4&sid=4d1cb0be-f7ab-45c8-8136-1e62e97340a5%40sessionmgr114&hid=113&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=a9h&AN=51532838>>
- WORLD DIAMOND COUNCIL : *Fact 10*. In: *Diamond Facts*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://diamondfacts.org/facts/fact_10.html>
- WORLD TRADE ORGANIZATION : *Members and Observers*. In: *Understanding the WTO*. [online]. [cit.2014-08-03]. Dostupné na internete: <http://wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm>
- WORLD TRADE ORGANIZATION : *WTO rules and environmental policies: GATT exceptions*. In: *Trade and Environment*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/tratop_e/envir_e/envt_rules_exceptions_e.htm>
- ZLATÁ TEHLA : *Vývoj cien zlata*. In: *Zlato a trhy*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://www.zlatatehla.sk/zlato-a-trhy/vyvoj-cien-zlata>>

Dokumenty

- BAIN & COMPANY : *The Global Diamond Report*. 2013. In: *Publications*. [online]. [cit.2014-21-03]. Dostupné na internete: <<http://www.bain.com/publications/articles/global-diamond-report-2013.aspx>> 72 s.
- BONE, Andrew. 2012. *The Kimberley Process Certification Scheme : The primary safeguard for the diamond industry*. In: *Environmental Peacebuilding*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://environmentalpeacebuilding.org/assets/Documents/Vol1-Ch12.pdf>> 7 s.
- *Dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácii*. Z.z. 152/2000 In: *Ministerstvo Hospodárstva SR*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-05-2188/113611c> 7 s.
- *General Agreement on Tariff and Trade 1947*. In: *World Trade Organization*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47_e.pdf> 105 s.

- GLOBAL WITNESS. 2007. *Loopholes in Kimberley Process : Illegal trade undermines efforts to combat conflict diamonds*. [online]. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.globalwitness.org/sites/default/files/import/loopholes_in_the_kimberley_process.pdf> 15 s.
- GOREUX, Louis : *Conflict Diamonds*. 2001. In: *African Region Working Paper Series*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <<http://www.worldbank.org/afr/wps/wp13.pdf>> 34 s.
- KIMBERLEY PROCESS : *Frequently Asked Questions*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/faq>>
- KIMBERLEY PROCESS : *Kimberley Process Certification Scheme Core Document*. In: *Documents*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.kimberleyprocess.com/en/system/files/documents/KPCS%20Core%20Document.pdf>> 16 s.
- KIMBERLEY PROCESS ROUGH DIAMOND STATISTICS : *Annual Global Summary 2012 Charts*.2013. In: *Public statistics*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <https://kimberleyprocessstatistics.org/static/pdfs/public_statistics/2012/2012Charts.pdf> 5 s.
- MOORE, Brigit : *THE KIMBERLEY PROCESS – An Evaluation of its Effectiveness and an Assessment of its Replicability in the DRC*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <<http://www.american.edu/sis/ipcr/upload/THE-KIMBERLEY-PROCESS-An-Evaluation-of-its-Effectiveness-and-an-Assessment-of-its-Replicability-in-the-DRC.pdf>> 88 s.
- PARTNERSHIP AFRICA CANADA : *A Guide to the Kimberley Process*. 2013. In: *Conflict Diamonds*. [online]. [cit.2014-02-02]. Dostupné na internete: <http://www.pacweb.org/images/PUBLICATIONS/Conflict_Diamonds_and_KP/A_Guide_to_the_Kimberley_Process.pdf> 33 s.
- SMILLIE, Ian. 2005. *Comparative Case Study 1 : The Kimberley Process Certification Scheme for Rough Diamonds*. In: *Partnership Africa Canada*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <http://www.pacweb.org/Documents/diamonds_KP/kimberley-process.pdf> 12 s.
- UN GENERAL ASSEMBLY. 2000. *Resolution 55/56 (2000)*. [online]. 29.1.2001. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/55/56&Lang=E> 3 s.
- UN GENERAL ASSEMBLY. 2002. *Resolution 56/263*. [online]. 9.4.2002. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/56/263&Lang=E> 3 s.
- UN SECURITY COUNCIL. 1998. *Resolution 1213 (1998)*. [online]. 3.12.1998. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1213\(1998\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1213(1998))> 3 s.

- UN SECURITY COUNCIL. 2000. *Resolution 1306 (2000)*. [online]. 5.6.2000. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1306\(2000\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1306(2000))> 5 s.
- UN SECURITY COUNCIL. 2001. *Resolution 1343 (2001)*. [online]. 7.5.2001. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <[http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1343\(2001\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1343(2001))> 7 s.
- UN SECURITY COUNCIL. 2003. *Resolution 1459 (2003)*. [online]. 28.1.2003. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/227/58/PDF/N0322758.pdf?OpenElement>> 2 s.
- *Všeobecná dohoda o clách a obchode 1994*. Z.z. 152/2000 In: *Ministerstvo Hospodárstva SR*. [online]. 23.12.1994. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-07-3432/114855c> 14 s.
- WORLD DIAMOND COUNCIL. *Conflict diamonds and the Kimberley process fact sheets*. [online]. [cit.2013-03-11]. Dostupné na internete: <[http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(Conflict%20Diamonds%20and%20the%20Kimberley%20Process).pdf)> 4 s.
- WORLD DIAMOND COUNCIL : *Diamond Industry Fact Sheet*. In: *Diamond Facts*. [cit.2014-07-03]. Dostupné na internete: <[http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(The%20Diamond%20Industry\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(The%20Diamond%20Industry).pdf)> 4 s.
- WORLD DIAMOND COUNCIL : *Diamond Industry Fact Sheet*. In: *Diamond Facts*. [online]. [cit.2014-05-02]. Dostupné na internete: <[http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20\(The%20Diamond%20Industry\).pdf](http://www.worlddiamondcouncil.org/download/resources/documents/Fact%20Sheet%20(The%20Diamond%20Industry).pdf)> 7 s.
- WORLD TRADE ORGANIZATION : *Implementation and monitoring*. In: *WTO Annual Report 2013*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/anrep13_chap4_e.pdf> 42 s.
- WORLD TRADE ORGANIZATION : *Waiver concerning Kimberley Process Certification Scheme*. WT/L/518. In: *General Council Meeting of 25 July 2005*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/thewto_e/gcounc_e/meeting_july05_e.htm>
- WORLD TRADE ORGANIZATION: *Understanding the WTO*. 2011. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/understanding_e.pdf> 121 s.
- *Záverečný Dokument Uruguajského kola*. Z.z. 152/2000 In: *Ministerstvo Hospodárstva SR*. [online]. [cit.2014-22-03]. Dostupné na internete: <http://www.economy.gov.sk/ext_dok-04-3388/114811c> 1 s.

Prílohy

Príloha A

1.1. Najväčší producenti diamantov (v USD)

Produkcija v dolároch (USD)		
Štát	Objem, USD	Percent
Botswana	\$2,979,400,296.54	23.56%
Rusko	\$2,873,728,990.00	22.73%
Kanada	\$2,007,217,350.63	15.87%
Angola	\$1,110,222,942.13	8.78%
JAR	\$1,027,131,959.94	8.12%
Ostatné krajiny	\$2,646,829,668.16	20.93%
Spolu	\$12,644,531,207.40	100.00%

Prameň: Annual Global Summary. 2012. Kimberley Process Statistics.

1.2. Najväčší producenti diamantov (v karátoch)

Produkcija v karátoch (ct)		
Štát	Objem, ct	Percent
Rusko	34,927,650.00	27.30%
Konžská demokratická republika	21,524,266.19	16.82%
Botswana	20,554,928.45	16.06%
Zimbabwe	12,060,162.70	9.42%
Kanada	10,450,618.00	8.17%
Ostatné krajiny	28,444,418.44	22.23%
Spolu	127,962,043.78	100.00%

Prameň: Annual Global Summary. 2012. Kimberley Process Statistics.

1.3. Najväčší importéri diamantov

Štát	Import v karátoch (ct)		Import v dolároch (USD)	
	Objem (ct)	Percent	Hodnota (USD)	Percent
India	151,873,237.35	37.38%	14,884,640,599.45	29.23%
Európska Únia	124,813,783.01	30.72%	16,789,891,223.62	32.97%
SAE	59,744,046.24	14.70%	4,564,338,478.96	8.96%
Čína	21,141,886.17	5.20%	2,730,268,112.17	5.36%
Izrael	13,271,865.41	3.27%	4,657,945,870.45	9.15%
Ostatné krajiny	35,484,045.18	8.73%	7,295,597,678.26	14.33%
Spolu	406,328,863.36	100.00%	50,922,681,962.91	100.00%

Prameň: Annual Global Summary. 2012. Kimberley Process Statistics.